

અનુક્રમણિકા

1. હઝરત આદમ (અ.) ભાગ 1.....	4
2. હઝરત આદમ (અ.) ભાગ 2.....	7
3. હઝરત આદમ (અ.) ભાગ 3.....	11
4. હઝરત ઈદરીસ (અ.).....	15
5. હઝરત નૂહ (અ.).....	20
6. હઝરત હૂદ (અ.).....	26
7. હઝરત સાલેહ (અ.).....	32
8. હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.) ભાગ 1.....	39
9. હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.) ભાગ 2.....	46
10. હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.) ભાગ 3.....	52
11. હઝરત ઈસ્માઈલ (અ.).....	59
12. હઝરત યાકૂબ (અ.).....	67
13. હઝરત અય્યૂબ (અ.).....	70
14. હઝરત દાવૂદ (અ.).....	77
15. હઝરત સુલયમાન (અ.).....	82
16. હઝરત યૂનુસ (અ.).....	90

સબક 1 : હઝરત આદમ (અ.) ભાગ 1

હઝરત આદમ (અ.) પહેલા માણસ હતા કે જેમની અલ્લાહે ખિલ્કત ફરમાવી. અલ્લાહે જમીન, આસમાનો, સૂરજ અને ચાંદની ખિલ્કત ફરમાવ્યા પછી ફરિશ્તાઓ અને જિન્નાતો ખિલ્કત ફરમાવી. છેલ્લે અલ્લાહે હઝરત આદમ (અ.) અને હઝરત બીબી હવ્વા (અ.)ની ખિલ્કત ફરમાવી.

જ્યારે અલ્લાહે ફરિશ્તાઓને જાણાવ્યું કે તે જમીન ઉપર રહેવા માટે પોતાનું એક નવું સર્જન કરી રહ્યો છે તો ફરિશ્તાઓ આશ્ચર્યમાં પડી ગયા અને કહ્યું,

“યા અલ્લાહ ! તું શા માટે નવી ખિલ્કત બનાવી રહ્યો છે જ્યારે કે અમે હંમેશાંથી તારી ઈબાદત કરતા આવ્યા છીએ અને તારી તરબીહ કરતા રહ્યા છીએ ? આ નવી ખિલ્કત આપસમાં દુનિયાની નેઅમતો ખાતર લડતી રહેશે અને એકબીજાનું લોહી વહાવતી રહેશે.”

ફરિશ્તાઓએ આવું એટલા માટે કહ્યું કે તેમણે જિન્નાતોને દુનિયાની અંદર આવી રીતે વર્તન કરતા જોયા હતા, પરંતુ કેટલાક જિન્નાત પરહેઝગાર હતા અને થોડાક અઝાઝીલ અથવા ઈબ્લીસની જેમ ફરિશ્તાઓની સાથે અલ્લાહની ઈબાદત કરતા હતા.

અલ્લાહે ફરિશ્તાઓને એવો જવાબ આપ્યો કે તેઓ સંતુષ્ટ થઈ ગયા.

અલ્લાહે ફરમાવ્યું, “જે હું જાણું છું તે તમે નથી જાણતા. મારા આ સર્જનને હું જમીન ઉપર મારો ખલીફા બનાવીશ. તેની ઓલાદ જમીનની ચારે બાજુ ફેલાઈ જશે અને જે કંઈ જમીનમાંથી ઊગશે તે વસ્તુઓને ખાશે. હું તેનું સર્જન કરી દઉં પછી હું તેની અંદર રૂઢ ફૂંકીશ ત્યારે તમે તેને સજ્દો કરજો.”

અલ્લાહે હઝરત આદમ (અ.)નું શરીર એક ખાસ પ્રકારની માટીમાંથી બનાવ્યું પછી તેમની અંદર રૂઢ ફૂંકી જેના કારણે તેઓ એક સંપન્ન માણસ બની ગયા.

પછી તેણે ફરિશ્તાઓને હુકમ કર્યો કે, “હઝરત આદમ (અ.)ને સજ્દો કરો.” બધા ફરિશ્તાઓએ આ હુકમને તરત જ માની લીધો અને હઝરત આદમ (અ.)ને સજ્દો કરી લીધો, પરંતુ ઈબ્લીસે સજ્દો કરવાની ના પાડી.

અલ્લાહે શયતાનને પૂછ્યું કે, “તું મારો હુકમ શા માટે નથી માનતો ?” શયતાને જવાબ આપ્યો કે, “હું આગથી બનેલો છું અને હઝરત આદમ (અ.) કરતાં બહેતર છું કે જેઓ માટીમાંથી બનેલા છે.” આવી રીતે તેણે અલંકારના કારણે અલ્લાહની નાફરમાની કરી.

અલ્લાહ શયતાનની નાફરમાનીથી ઘણો નારાજ થયો. તેણે શયતાનને કહ્યું કે, “તું જન્નતમાંથી બહાર નીકળી જા. કયામતના દિવસ સુધી તારા ઉપર લા’નત થતી રહેશે.” શયતાને અલ્લાહને સવાલ કર્યો કે, “મને કયામતના દિવસ સુધી જીવતો રાખજે,” પરંતુ અલ્લાહે તેને એક નિશ્ચિત સમય સુધી જ જીવતો રાખવાનો વાયદો કર્યો.

અલ્લાહનો શુક્ર અદા કરવાને બદલે શયતાને વાયદો કર્યો કે, “હું હંમેશાં હઝરત આદમ (અ.)ની ઓલાદને ગુમરાહ કરતો રહીશ.” અલ્લાહે ફરમાવ્યું કે, “તું સારા મુસલમાનોને કદીય ગુમરાહ નહીં કરી શકે.”

હઝરત આદમ (અ.) અને હઝરત બીબી હવ્વા (અ.) જન્નતમાં રહેવા લાગ્યાં. ત્યાં તેમને અલ્લાહ તરફથી ઘણી બધી નેઅમતો મળતી હતી, તેમની બધી ઈચ્છાઓ પૂરી થતી હતી અને બન્ને ખુશ હતાં.

સબક 2 : હઝરત આદમ (અ.) ભાગ 2

હઝરત આદમ (અ.) અને હઝરત બીબી હવ્વા (અ.)ને અલ્લાહે જન્નતમાં રહેવાની ઈજાઝત આપી દીધી. બન્નેને ત્યાં બધી જ છૂટ હતી સિવાય એક વસ્તુની. અલ્લાહે તેમને એક હુકમ કર્યો હતો કે, “તમે બન્ને જન્નતના એક ઝાડ પાસે ન જતાં અને તેના ફળ ન ખાતાં.”

હઝરત આદમ (અ.) અને હઝરત બીબી હવ્વા (અ.)ને જન્નતમાં આટલાં ખુશ જોઈને શયતાનને ઘણી ઈર્ષ્યા આવતી હતી. તે બદલો લેવા માગતો હતો. તેણે નિશ્ચય કર્યો કે હું હઝરત આદમ (અ.)થી કોઈ ભૂલ કરાવી દઈશ.

શયતાનને જન્નતમાં રહેવાની ઈજાઝત ન હતી, પરંતુ તેને આવતા જતા રહેવાથી રોકવામાં આવ્યો ન હતો.

એક દિવસે શયતાન જન્નતમાં દાખલ થયો અને હઝરત આદમ (અ.) સાથે વાતચીત કરવા લાગ્યો. તે હઝરત આદમ (અ.)નો મિત્ર હોવાનો ઢોંગ કરી રહ્યો હતો અને જ્યારે તેણે હઝરત આદમ (અ.)નો ભરોસો જીતી લીધો કે તે તેમને નુકસાન નહીં પહોંચાડે. એટલે તેણે કહ્યું કે, “ શું તમે જાણો છો કે તમને જન્નતની સૌથી સારી વસ્તુથી દૂર રાખવામાં આવ્યા છો ? જો તમે તે

ઝાડનાં ફળ ખાઈ લેશો તો તમે હંમેશાં જન્નતમાં રહેશો અથવા તો તમે ફરિશ્તા પણ બની શકો છો.”

જ્યારે હઝરત આદમ (અ.) અને હઝરત બીબી હવ્વા (અ.)એ આ વાત સાંભળી તો તેમને અલ્લાહનો એ હુકમ, કે પેલા ઝાડથી દૂર રહેજો, તે યાદ આવી ગયો અને બન્ને ડરી ગયાં, પણ શયતાન ઘણો ચાલાક હતો. તેણે અલ્લાહની કસમ ખાઈને કહ્યું કે, “હું તમારો સાચો મિત્ર છું અને હું તમને નુકસાન પહોંચે તેવી સલાહ કદીય નહીં આપું.”

હઝરત આદમ (અ.) અને હઝરત બીબી હવ્વા (અ.)એ આ પહેલાં ક્યારેય કોઈને જુદું બોલતાં સાંભળ્યું ન હતું અને એટલા માટે કે શયતાને અલ્લાહની કસમ ખાઈને આવું કહ્યું, એટલે તેઓ માની ગયાં. શયતાને તેમને કહ્યું કે, “પહેલાં આ ઝાડની સુગંધ લો અને તેના સુંદર રંગને નિહાળો.

છેવટે શયતાન તેમનાથી અલ્લાહની નાફરમાની કરાવવામાં સફળ થઈ ગયો. હઝરત આદમ (અ.) અને હઝરત હવ્વા (અ.)થી ભૂલ થઈ ગઈ અને તેમને પરતાવો થવા લાગ્યો.

અલ્લાહે ફરમાવ્યું, “શું મેં તમને નહોતું કહ્યું કે પેલા ઝાડ પાસે ન જતા અને એ કે શયતાન તમારો દુશ્મન છે ?”

બન્નેએ અલ્લાહ પાસે માફી માગી અને તેમની બક્ષિસની દુઆ માગી, પરંતુ અલ્લાહે ફરમાવ્યું, “જન્નતને છોડી દો. હવેથી તમારું ઘર દુનિયામાં હશે. આજથી તમારું સહેલું જીવન પૂરું થયું અને તમારે પોતાને અને તમારા કુટુંબને ખવડાવવા માટે મહેનત કરવી પડશે.”

એટલે હઝરત આદમ (અ.) અને હઝરત બીબી હવ્વા (અ.) દુનિયામાં આવી ગયાં. તેઓ એક જગ્યાએ કે જેનું નામ અદન હતું, ત્યાં રહેવા લાગ્યાં. શરૂઆતમાં તેમને ત્યાં ફાવ્યું નહીં અને તેઓ ઈચ્છતાં હતાં કે, કાશ ! જન્નતમાં પાછા જવાનું થઈ જાય.

તેઓ રડતાં હતાં અને અલ્લાહથી મગ્ફેરતની દુઆ માગતાં હતાં કે તેમને પાછાં બોલાવી દે. થોડા સમય પછી અલ્લાહે તેમની ભૂલને માફ કરી દીધી પણ કહ્યું કે, “હવે તમારે તમારી નેકીઓ વડે જન્નતની અંદર જગ્યા કમાવી પડશે.”

અલ્લાહે તેમને શિખવ્યું કે જીવનમાં બે રસ્તાઓ છે :

- એક રસ્તો અલ્લાહની ફરમાબરદારીનો છે કે જે ખુશી અને જન્નત સુધી લઈ જાય છે.
- અને બીજો રસ્તો ગુનેગારોનો છે કે જે દુઃખ અને દોઝખ સુધી લઈ જાય છે.

અલ્લાહે તેમને ચેતવાણી આપી કે શયતાન હંમેશાં તેમને અને તેમની ઓલાદને ગુમરાહીના રસ્તા પર લઈ જવાની કોશિશ કરશે અને એ કે શયતાન તેમનો દુશ્મન છે.

ધીરે ધીરે હઝરત આદમ (અ.) અને હઝરત બીબી હવ્વા (અ.)ને પોતાના નવા ઘરમાં ફાવી ગયું અને અલ્લાહે તેમને ઓલાદથી નવાજ્યાં જેને કારણે બન્ને ખુશ થઈ ગયાં. હઝરત બીબી હવ્વા (અ.)એ બબ્બે જોડકાં બાળકોને જન્મ આપ્યો. કાબીલ અને તેની બહેન પહેલાં જન્મ્યાં અને થોડાં વર્ષ પછી હાબીલ (અ.) અને તેમની બહેન જન્મ્યાં.

હઝરત આદમ (અ.) અને હઝરત બીબી હવ્વા (અ.) પોતાની ઓલાદ સાથે ઘણી મોહબ્બત કરતાં હતાં. તેમની નજરો સામે તેમની ઓલાદ સ્વચ્છ અને મજબૂત બનીને ઉછેર પામવા લાગી. જ્યારે તેમની શાદીનો સમય આવ્યો તો અલ્લાહે જન્નતમાંથી બે સ્ત્રીઓને હાબીલ (અ.) અને કાબીલની પત્નીઓ તરીકે મોકલી.

બન્ને બહેનો બીબી હવ્વાને ઘરકામમાં મદદ કરતી હતી અને કાબીલ ખેતી કરીને ફસલ ઊગાડતો હતો. જ્યારે હાબીલ (અ.) ઢોર અને ઘેટાં રાખતા હતા. બન્ને ભાઈઓ એકબીજાથી ઘણા નિકટ હતા અને હઝરત આદમ (અ.) અને હઝરત બીબી હવ્વા (અ.)નું કુટુંબ રાજી ખુશીથી દિવસો પસાર કરતું હતું.

સબક 3 : હઝરત આદમ (અ.) ભાગ 3

જ્યારે હઝરત આદમ (અ.)ના દીકરા મોટા થયા તો હઝરત આદમ (અ.)એ વિચાર કર્યો કે હું મારા દીકરાઓમાંથી કોઈ એકને મારા જનશીન તરીકે પસંદ કરી લઉં. તો અલ્લાહે તેમને હુકમ કર્યો કે તમે હાબીલ (અ.)ને પસંદ કરો કારણ કે તે તેના ભાઈ કરતાં ઈમાનમાં વધારે મજબૂત છે. આ વાત જાણીને કાબીલ ગુસ્સે થઈ ગયો. તેણે હઝરત આદમ (અ.)ને કહ્યું કે, “પસંદગી મારી થવી જોઈએ કારણ કે હું હાબીલથી ઉંમરમાં મોટો છું.”

છેવટે હઝરત આદમ (અ.)એ તેમને સલાહ આપી કે બન્ને અલ્લાહ માટે એક એક કુરબાની આપો. જેની કુરબાની કબૂલ થઈ જાય તે મારો જનશીન બનશે.

હાબીલ (અ.)એ પોતાના જનવરોમાંથી એક તંદુરસ્ત અને મજબૂત ઘેટું કુરબાની માટે પસંદ કરી લીધું. કાબીલે વિચાર કર્યો કે અલ્લાહને મારા અનાજની શી જરૂર છે ? એટલે તેણે સારું અનાજ છોડીને બગડી ગયેલું અનાજ કુરબાની માટે પસંદ કરી લીધું.

અચાનક જ આસમાનમાંથી એક વીજળી પડી અને તે વીજળીએ હાબીલ (અ.)ના ઘેટાને રાખ કરી દીધું, પરંતુ કાબીલનું અનાજ જેમ હતું તેમ જ પડ્યું રહ્યું. આનો અર્થ એ હતો કે અલ્લાહે

હાબીલ (અ.)ની ભેટ સ્વીકારી લીધી હતી અને કાબીલની ભેટનો અસ્વીકાર કર્યો હતો. આવી રીતે હઝરત આદમ (અ.)ના જનશીન તરીકે હાબીલ (અ.)ની પસંદગી થઈ ગઈ.

હવે કાબીલ તેના ભાઈની ઈર્ષા કરવા લાગ્યો અને તેને પોતાના ભાઈથી નફરત થઈ ગઈ. તે હાબીલ (અ.)ને સતાવવા લાગ્યો અને તેમને કતલ કરી દેવાની ધમકી આપવા લાગ્યો.

અલ્લાહ તઆલા કુરઆને મજીદમાં આ કિસ્સાનું વર્ણન આવી રીતે કરે છે :

પારા-૬, સૂરએ માએદા, સૂરા-૫, આયત-૨૭

وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ ابْنَيْ آدَمَ بِالْحَقِّ إِذْ قَرَّبَا قُرْبَانًا فَتُقْبِلَ مِنْ أَحَدِهِمَا وَ
لَمْ يُتَقَبَّلْ مِنَ الْآخَرِ ۖ قَالَ لَأَقْتُلَنَّكَ ۖ قَالَ إِنَّمَا يَتَقَبَّلُ اللَّهُ مِنَ

الْمُتَّقِينَ ﴿٢٧﴾

((અય રસૂલ !)) આ લોકોને આદમના બે દીકરાઓનો કિસ્સો સંભળાવો, જ્યારે બન્નેએ

અલ્લાહ માટે કુરબાની આપી, પણ તેમાંથી એકની કુરબાની કબૂલ થઈ અને બીજાની કુરબાની

કબૂલ ન થઈ. તેમાંથી એક બોલ્યો, હું તને કતલ કરી દઈશ. તો બીજાએ જવાબ આપ્યો,

અલ્લાહ ફક્ત તેમના તરફની કબૂલ કરે છે કે જેઓ પરહેઝગાર હોય છે.)

હાબીલ (અ.) પોતાના ભાઈથી મોહબ્બત કરતા હતા. તેમણે તેનો ગુસ્સો ઠંડો કરવાની કોશિશ કરી. તેમણે કહ્યું, “અય ભાઈ ! તું ગુમરાહ થઈ ગયો છે અને તારા દિલમાં જે નિયત છે તેમાં ગુનો છે. અલ્લાહની મગ્ફેરત માગ અને દોઝખના અઝાબને ન વહોરી લે.”

હાબીલ (અ.)ના શબ્દોની અસર કાબીલના ઉપર જરાય ન થઈ. તે અભિમાની અને સ્વાર્થી બની ચૂક્યો હતો અને તે પોતાની ઈર્ષાને સહન ન કરી શક્યો અને તેણે હાબીલ (અ.)ને કતલ કરી દીધા.

જ્યારે હાબીલ (અ.) ઘેર પાછા ન આવ્યા તો હઝરત આદમ (અ.)ને ચિંતા થઈ. તેમણે કાબીલને પૂછ્યું કે, “તારો ભાઈ ક્યાં છે ?” કાબીલે ઉદ્ધતાઈથી જવાબ આપ્યો, “શું તમે તેને મારા રક્ષણમાં મૂક્યો હતો ?” આ જવાબથી હઝરત આદમ (અ.)ને ખબર પડી ગઈ કે તેમનો દીકરો મૃત્યુ પામી ચૂક્યો છે. તેમને ઘણો આઘાત લાગ્યો.

તે દરમિયાન કાબીલને ખબર નહોતી પડતી કે તેના ભાઈની મય્યતનું શું કરે. તેણે મય્યતને એક કોથળામાં નાખીને ખભે ઊંચકી લીધી અને તેને પોતાના કાર્ય ઉપર શરમિંદગી થવા લાગી અને આખી રાત તેણે વિચાર કર્યો કે તે મય્યતનું શું કરે.

એ સમયે અલ્લાહે આ બેવકૂફ અને અભિમાની યુવાનને માર્ગદર્શન આપ્યું કારણ કે તે અલ્લાહની વહીના લાયક ન હતો, માટે અલ્લાહે તેનું માર્ગદર્શન એક કાગડા વડે કર્યું.

કાબીલ પાસે અલ્લાહે બે કાગડા મોકલ્યા. કાબીલે જોયું કે એક કાગડાએ બીજા કાગડાને મારી નાખ્યો પછી પહેલા કાગડાએ જમીનની અંદર એક ખાડો ખોદ્યો અને બીજા કાગડાને તેમાં દાટી દીધો, પછી પોતાના પંજ વડે તેના ઉપર માટી નાખી દીધી. આના ઉપરથી કાબીલને ખબર પડી ગઈ કે હવે તેણે શું કરવું જોઈએ અને ઘણો દુઃખી થઈને તેણે પોતાના ભાઈ હાબીલ (અ.)ની મચ્ચતને દફન કરી દીધી.

હઝરત આદમ (અ.) અને હઝરત બીબી હવ્વા (અ.)ને હાબીલ (અ.) વગર ઘણું સૂનું લાગવા માંડ્યું. તેમણે અલ્લાહથી દુઆ કરી કે તેમને હાબીલ (અ.) જેવો બીજો દીકરો આપે. છેવટે તેમની દુઆ કબૂલ થઈ અને તેમને હઝરત શીસ (અ.) રૂપે દીકરો મળ્યો.

કાબીલ અદનની પૂર્વ દિશામાં જઈને આતિશપરસ્ત બની ગયો. જ્યારે હઝરત નૂહ (અ.)નું તૂફાન આવ્યું તો કાબીલના બધા વંશજો ડૂબી ગયા અને હવે દુનિયામાં ફક્ત હઝરત શીસ (અ.)ના વંશજો બાકી રહ્યા.

સબક 4 : હઝરત ઈદરીસ (અ.)

હઝરત ઈદરીસ (અ.) હઝરત શીસ (અ.)ના પરપૌત્ર હતા અને તેઓ હઝરત આદમ (અ.)થી ૧૦૦ વર્ષ પછી વિલાદત પામ્યા. તેઓ અલ્લાહના ત્રીજા નબી હતા.

અલ્લાહ તઆલા કુરઆને મજીદમાં ફરમાવે છે :

પારા-૧૬, સૂરએ મરયમ, સૂરા-૧૮, આયત-૫૬,૫૭

وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ إِدْرِيسَ إِنَّهُ كَانَ صِدِّيقًا نَبِيًّا ۚ وَرَفَعْنَاهُ مَكَانًا

عَلِيًّا

(અને કિતાબમાંથી ઈદરીસનો ઝિકર કર, તે એક સાચો માણસ, અને નબી હતો અને અમે તેનો

મર્તબો ઘણો બુલંદ કર્યો.)

હઝરત ઈદરીસ (અ.) લોકોને હિદાયત કરતા હતા કે અલ્લાહની ઈબાદત કરો અને ગુના ન કરો.

હઝરત ઈદરીસ (અ.) ઘણા બુદ્ધિશાળી હતા અને તેમણે લોકોને આ પ્રમાણેનાં હુન્નર શીખવ્યાં:

1. તેમણે પહેલ વહેલી વખત લોકોને લખતાં શીખવ્યું.
2. તેમણે લોકોને શીખવ્યું કે કઈ રીતે ત્રાજવા વડે વજન માપી શકાય.

3. તેમણે શીખવ્યું કે આકાશમાં ગ્રહો કેવી રીતે હલનચલન કરે છે.
4. તેમણે લોકોને કપડાં સીવતાં શીખવ્યું.
5. તેઓ સૌથી પહેલાં માણસ હતા કે જેમણે શિકાર માટે અને સુરક્ષા માટે હથિયાર બનાવ્યાં.

હઝરત ઈદરીસ (અ.)ના જમાનામાં એક જાલિમ બાદશાહ હતો કે જે પોતાની પ્રજાના જનમાલ ઉપર પૂરું વર્ચસ્વ ધરાવતો હતો. એક દિવસે બાદશાહ પોતાનું પાટનગર છોડીને કોઈ પ્રવાસ માટે બહાર ગયો.

રસ્તામાં તેણે એક સુંદર બગીચો જોયો કે જે તેને ઘણો પસંદ આવ્યો. તેણે બગીચાના માલિકને બોલાવ્યો અને કહ્યું કે, “તારો બગીચો મને આપી દે.” બગીચાનો માલિક એક પરહેઝગાર માણસ હતો. તેણે જવાબ આપ્યો કે, “આ બગીચા વડે તો મારા કુટુંબનું ભરણપોષણ કરું છું, હું આ બગીચો તમને નહીં આપી શકું.” બાદશાહે કહ્યું કે, “હું તને બગીચાની કિંમત આપી દઈશ,” પરંતુ તે ન માન્યો. બાદશાહ ઘણા ગુસ્સામાં પોતાના મહેલ તરફ પાછો ફર્યો.

બાદશાહની પત્ની ખૂબ જ સ્વાર્થી સ્ત્રી હતી. જ્યારે તેણે શું થયું હતું તે જાણ્યું તો તેણે સલાહ આપી કે, “તમારા દરબારમાં તમારા કેટલાક બેઈમાન મિત્રોને ગવાહ તરીકે બોલાવી લો.” જ્યારે

બાદશાહના મિત્રો આવ્યા તો બાદશાહની પત્નીએ તેમને કહ્યું કે, “તમે એવી ગવાહી આપો કે બગીચાનો માલિક અલ્લાહમાં ઈમાન નથી ધરાવતો અને સાથે સાથે એવી પણ ગવાહી આપો કે બાદશાહની વિરુદ્ધ ષડયંત્ર ઘડી રહ્યો હતો.” જ્યારે તે લોકોએ દરબારમાં આવીને ગવાહી આપી તો બગીચાના માલિકને દરબારમાં બોલાવીને તેના ઉપર આવા આરોપ લગાવી દેવામાં આવ્યા. બગીચાના માલિકે કસમ ખાઈને કહ્યું કે, “હું નિર્દોષ છું,” પરંતુ બાદશાહે તેની વાત ન સાંભળી અને તેને મારી નાખ્યો, પછી તેના બગીચા ઉપર કબજો કરી લીધો.

આ કતલના કારણે અલ્લાહ ઘણો નારાજ થયો અને અલ્લાહે હઝરત ઈદરીસ (અ.)ને હુકમ કર્યો કે, “બાદશાહને જઈને કહો કે તારો ગુના તો ફક્ત એટલો જ નથી કે તે એક પરહેઝગાર માણસને કતલ કર્યો છે, પરંતુ તે તો તેની જમીન પણ ગસબ કરી લીધી છે અને તેના કુટુંબને પણ નિરાધાર છોડી દીધું છે.” હઝરત ઈદરીસ (અ.)ને આ પણ હુકમ થયો કે, “બાદશાહને કહો કે અલ્લાહ તારું રાજપાટ છીનવીને હવે તારું પાટનગર બરબાદ કરી દેશે અને તારી બદયલન પત્નીના માંસને કૂતરાઓને ખવડાવીને તને સજા કરશે.”

જ્યારે હઝરત ઈદરીસ (અ.) મહેલની અંદર આ પયગામ લઈને આવ્યા તો બાદશાહ આવેશમાં આવી ગયો અને તેણે કહ્યું કે, “હું તમને મારા હાથથી કતલ કરી નાખું તે પહેલાં તમે અહીંથી

નીકળી જાઓ.” હઝરત ઈદરીસ (અ.) નીકળી ગયા, પરંતુ બાદશાહની પત્નીએ કેટલાક માણસોને તેમને કતલ કરી નાખવા તેમની પાછળ મોકલ્યા.

હઝરત ઈદરીસ (અ.)એ જાણી લીધું કે તેમના જીવનું જોખમ છે એટલે તેઓ શહેર છોડીને ચાલ્યા ગયા અને પોતાને સંતાડી દીધા. તેમણે એક પહાડની ગુફામાં આશરો લીધો કે જેમાં એક ફરિશ્તો તેમને દરરોજ ખાવાનું પહોંચાડતો હતો. તેઓ અલ્લાહ પાસે દુઆ માગતા હતા કે, “અય પાલનહાર ! આ શહેર ઉપર તારી રહેમત ન મોકલજે.”

હઝરત ઈદરીસ (અ.)ની બદ્દુઆ કબૂલ થઈ ગઈ અને બાદશાહ ઉપર અલ્લાહનો અઝાબ નાઝિલ થયો. તેનું રાજપાટ તૂટી ગયું અને તે એક શરમજનક મોતે મર્યો. તેનું પાટનગર બરબાદ થઈ ગયું અને તેની પત્નીનું માંસ જંગલી કૂતરાઓ ખાઈ ગયા અને તે દેશનું રાજપાટ એક બીજા જલિમ બાદશાહના હાથ ઉપર આવી ગયું.

હઝરત ઈદરીસ (અ.)ના ગાયબ થવાનો વીસ વર્ષ વીતી ગયાં. તે સમય દરમિયાન વરસાદનું એક ટીપું પણ પડ્યું નહીં અને લોકો ઘણા દુઃખી થઈ ગયા. તેમણે જાણી લીધું કે તેમનું દુઃખ હઝરત ઈદરીસ (અ.)ની બદ્દુઆના કારણે છે એટલે તેમણે અલ્લાહથી મગ્ફેરતની દુઆ કરી.

અલ્લાહે તેમની દુઆ કબૂલ કરી લીધી અને હઝરત ઈદરીસ (અ.)ને શહેરમાં પાછા મોકલ્યા. લોકો તેમની આજુબાજુ ભેગા થઈ ગયા અને વાયદો કર્યો કે તેમની વાતો પર ધ્યાન આપશે અને અલ્લાહની ઈબાદત કરશે. હઝરત ઈદરીસ (અ.)એ પછી વરસાદની દુઆ કરી અને દુષ્કાળનો અંત આવ્યો.

હઝરત ઈદરીસ (અ.)એ પોતાના લોકોની ઘણાં વર્ષો સુધી હિદાયત કરી. તેઓ એક એવા નબી હતા કે જે પોતાના લોકોથી ઘણી મોહબ્બત કરતા હતા અને તેમની ઈજ્જત કરતા હતા. છેવટે અલ્લાહે તેમને આસમાનમાં બોલાવી લીધા કે જ્યાં તેઓ આજે પણ જીવિત છે .

સબક 5 : હઝરત નૂહ (અ.)

ઘણા સમય પહેલાં લોકોનું એક ટોળું હતું કે જે બુતપરસ્તી કરતું હતું. અલ્લાહે તે લોકોની હિદાયત માટે હઝરત નૂહ (અ.)ને મોકલ્યા. હઝરત નૂહ (અ.) બુધ્ધિશાળી અને સબર કરનારા માણસ હતા. તેમણે લોકોને અલ્લાહની અને તેની રહેમત તરફ હિદાયત કરવાની કોશિશ કરી. તેમણે લોકોને કહ્યું કે, “માટીના કે લાકડાના ટુકડાની ખુદા તરીકે ઈબાદત ન કરો.” તેમની કોશિશ છતાંય લોકોએ તેમની વાત ન સાંભળી અને તેમનાથી દૂર ચાલ્યા ગયા. જ્યારે હઝરત નૂહ (અ.)એ તેમને અલ્લાહના અઝાબની ચેતવણી આપી તો તેઓ હસવા લાગ્યા.

હઝરત નૂહ (અ.)એ પોતાનું કાર્ય છોડ્યું નહીં અને લોકોની હિદાયત કરવાની કોશિશ ચાલુ રાખી. પરંતુ ફક્ત થોડાક જ લોકો તેમના ઉપર ઈમાન લાવ્યા. અન્ય લોકો કહેતા હતા કે, “તમે તો અમારા જેવા જ માણસ છો. જો તમારો ખુદા અમારા ઉપર નબી મોકલવા માગતો હોય તો તેણે કોઈ ફરિશ્તાને મોકલવો જોઈતો હતો કે જેથી અમે તેની વાત સાંભળીએ.”

કેટલાક અન્ય લોકોએ કહ્યું કે, “અય નૂહ ! જો તમે ઈચ્છતા હો કે અમે તમારા ઉપર ઈમાન લઈ આવીએ તો તમે તમારા હાલના અનુયાયીઓ કે જેઓ ગરીબ છે, તેમનાથી દૂર થઈ જાઓ. અમે

એવા મઝહબમાં કેવી રીતે માની શકીએ કે જે અમીરો અને ભિખારીઓને એક સરખા ગણતો હોય ?”

હઝરત નૂહ (અ.)એ જવાબ આપ્યો કે, “મારો મઝહબ બધા માટે છે. બુદ્ધિશાળી હોય કે અબુધ, નામી હોય કે અનામી, અમીર હોય કે ગરીબ. હું એવા લોકોને કઈ રીતે છોડી દઉં કે જેમણે હું એકલો હતો ત્યારે મને સહારો આપ્યો. આ લોકો અલ્લાહ ઉપર સાચું ઈમાન ધરાવે છે.”

તે લોકોને હઝરત નૂહ (અ.)નો જવાબ પસંદ ન પડ્યો અને તેઓ અભિમાનથી કહેવા લાગ્યા, “અય નૂહ ! તમારા અલ્લાહને કહો કે અમારા ઉપર અઝાબ મોકલે.”

પરંતુ હઝરત નૂહ (અ.)એ કહ્યું, “હું તો ફક્ત એક માણસ છું. જો અલ્લાહની મરજી ન હોય તો હું તમારા ઉપર અઝાબ લાવી શકતો નથી અને જો તેની મરજી હોય તો હું અઝાબને રોકી શકતો નથી. યાદ રાખો કે એક દિવસ તમે તેની તરફ પાછા ફરશો. ઘણું મોડું થઈ જાય તે પહેલાં તમે તમારાં ખોટાં કાર્યોનો પરતાવો કરી લો.”

હઝરત નૂહ (અ.)ના સમયના લોકો ઘણા જિદ્દીલા હતા. તેમ છતાં હઝરત નૂહ (અ.)એ સબર કર્યો અને ૯૫૦ વર્ષ સુધી તેમના સુધી અલ્લાહનો પયગામ પહોંચાડતા રહ્યા. હઝરત નૂહ (અ.)

તેમનાં અપમાન અને અપશબ્દો સહન કરતા રહ્યા અને ક્યારેય એવી આશા ન છોડી કે એક દિવસ ઈમાનનું નૂર આ લોકોના દિલોમાં પ્રવેશી જશે, પરંતુ જેમ જેમ સમય વીતતો ગયો તેમ તેમ લોકો બદથી બદતર થતા ગયા અને હઝરત નૂહ (અ.) જ્યારે પણ તેમની સાથે વાતચીત કરવા આવતા ત્યારે પથ્થરો વડે હુમલો શરૂ કરી દેતા હતા.

છેવટે હઝરત નૂહ (અ.)ની સબર છલકાઈ ગઈ અને તેમણે અલ્લાહ પાસે શિકાયત કરી અને અલ્લાહ પાસે દુઆ માગી કે તેમની સમસ્યાનો કોઈ ઉકેલ લાવે.

અલ્લાહે હઝરત નૂહ (અ.)ની દુઆ કબૂલ કરી દીધી અને હુકમ કર્યો કે તેઓ એક મોટી કશ્તી બનાવે અને હઝરત નૂહ (અ.)ને જાણાવ્યું કે, “પાણીનું એક પૂર આવશે કે જેમાં બધા ગુનેગારો ડૂબી જશે.”

અલ્લાહ તઆલા કુરઆને મજીદ ફરમાવે છે :

પારા-૨૮, સૂરએ નૂહ, સૂરા-૭૧, આયત-૧ થી ૩

إِنَّا أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ أَنْ أَنْذِرْ قَوْمَكَ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَهُمْ عَذَابٌ
 أَلِيمٌ ۖ قَالَ يَقَوْمِ إِنِّي لَكُمْ نَذِيرٌ مُّبِينٌ ۖ أَنْ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاتَّقُوهُ وَ
 أَطِيعُوا ۖ

(અલ્લાહના નામથી કે જે રહમાન અને રહીમ છે. અમે નૂહને તેના લોકો તરફ તેમના ઉપર દર્દનાક અઝાબ આવે તે પહેલાં તેમને ચેતવણી આપવા મોકલ્યા. તેણે કહ્યું, અય મારી કોમ ! હું તમને સ્પષ્ટ ચેતવણી આપું છું કે તમે ફક્ત અલ્લાહની ઈબાદત કરો અને તેનાથી ડરો અને મારું અનુસરણ કરો.)

અલ્લાહના હુકમ પ્રમાણે હઝરત નૂહ (અ.)એ છોડ વાવી દીધા અને તેમણે મજબૂત ઝાડ બની જવાની રાહ જોઈ. પછી તેમને કાપી દીધાં અને કશ્તી બનાવવાની શરૂઆત કરી દીધી. કશ્તી બનાવવામાં ૮૦ વર્ષ લાગ્યાં. આ સમય દરમિયાન લોકો તેમને મેણાં મારતા હતા કે તેમણે નબીનું કામ છોડી દઈને સુથારનું કામ શરૂ કરી દીધું છે.

જ્યારે કશ્તી તૈયાર થઈ ગઈ તો અલ્લાહે હઝરત નૂહ (અ.)ને હુકમ કર્યો કે, “પોતાના અનુયાયીઓને લઈને કશ્તીમાં દાખલ થઈ જાઓ. સાથે સાથે દરેક જાતના પ્રાણીનું એક એક જોડું લઈ લો.” અચાનક તોફાની વરસાદ શરૂ થઈ ગયો અને જમીનમાંથી ઝરણાં ફૂટવા લાગ્યાં. થોડાક સમયમાં સમગ્ર જમીન ઉપર પાણી ભરાઈ ગયું અને કશ્તી પાણીમાં તરવા લાગી.

હઝરત નૂહ (અ.)ના ત્રણ બેટા હામ, સામ, અને યાફ્સ તેમની પત્નીઓ સાથે કશ્તી ઉપર સલામતીથી સવાર થઈ ગયા, પરંતુ હઝરત નૂહ (અ.)નો ચોથો દીકરો કિનાન કે જે કાફિર હતો, તેણે સાથે આવવાની ના પાડી દીધી.

હઝરત નૂહ (અ.)એ જોયું કે તેમનો દીકરો કિનાન પાણી ઉપર સંઘર્ષ કરી રહ્યો છે, એટલે ફરી એક વાર તેને ઈમાન લઈ આવવાની અને કશ્તીમાં દાખલ થઈ જવાની દાવત આપી, પરંતુ કિનાને જવાબ આપ્યો કે, “તે કોઈ પહાડની ટોચ ઉપર ચાલ્યો જશે અને ત્યાં તેને કંઈ નહીં થાય.” નૂહ (અ.)એ તેને ચેતવણી આપી કે, “કશ્તી સિવાય અલ્લાહના અઝાબથી કોઈ પણ જગ્યાએ શરણ નહીં મળે.”

તે દરમિયાન પાણીની એક મોટી લહેર આવી અને કિનાનને હંમેશ માટે વહાવી ગઈ. અલ્લાહે હઝરત નૂહ (અ.)ને વાયદો કર્યો હતો કે તમારા કુટુંબીજનો અને તમારા ઉપર ઈમાન લાવનારાઓ સલામત રહેશે. એટલે હઝરત નૂહ (અ.)એ અલ્લાહ પાસે દુઆ કરી કે, “તું તારો વાયદો પૂરો કર અને મારા દીકરાને બચાવી લે.”

અલ્લાહ તઆલા કુરઆને મજીદમાં ફરમાવે છે :

પારા-૧૨, સૂરએ હૂદ, સૂરા-૧૧, આયત-૪૫, ૪૬

وَنَادَى نُوحٌ رَبَّهُ فَقَالَ رَبِّ إِنَّ ابْنِي مِنْ أَهْلِي وَإِنَّ وَعْدَكَ الْحَقُّ وَأَنْتَ
 أَحْكَمُ الْحَكِيمِينَ ﴿٣٥﴾ قَالَ يُنُوحُ إِنَّهُ لَيْسَ مِنْ أَهْلِكَ إِنَّهُ عَمَلٌ غَيْرُ
 صَالِحٍ فَلَا تَسْأَلْنِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ ۖ إِنِّي أَعِظُكَ أَنْ تَكُونَ مِنَ
 الْجَاهِلِينَ ﴿٣٦﴾

(અને નૂહે તેના રબને પોકારીને કહ્યું, મારા રબ ! ખરેખર મારો દીકરો મારા કુટુંબીજનો માંહેનો છે, અને ખરેખર તારો વાયદો સાચો છે, અને તું ફેંસલા કરનારાઓમાંથી સૌથી સારો ફેંસલો કરનાર છે. અલ્લાહે ફરમાવ્યું, અય નૂહ ! ખરેખર તે તારા કુટુંબીજનોમાંથી નથી, તે નેક નથી.)

અલ્લાહે નૂહ (અ.)ને કહ્યું કે, “કિનાન તારો દીકરો ન ગણાય કારણ કે તેણે તેના અમલ વડે તારો દીકરો હોવાની સાબિતી આપી નથી એટલે તેને બચી જવાનો કોઈ અધિકાર નથી.” નૂહ (અ.)ને પોતાની ભૂલ સમજાઈ ગઈ અને અલ્લાહ પાસે મગફરતની દુઆ કરવા લાગ્યા.

કશ્તી ઘણા સમય સુધી તરતી રહી કારણ કે બધી જમીન પાણીમાં ડૂબેલી હતી. આવી રીતે જમીન ઉપર કોઈ પણ જીવિત બચ્યું નહીં. છેવટે અલ્લાહનો અઝાબ પૂરો થયો અને વરસાદ રોકાઈ ગયો. પાણીનું સ્તર ઓછું થવા લાગ્યું અને કશ્તી જૂદી પહાડીની સખત જમીન ઉપર આવીને રોકાઈ ગઈ.

નૂહ (અ.)ને હુકમ થયો કે તમારા અનુયાયીઓ સાથે અને પ્રાણીઓ સાથે કશ્તીમાંથી બહાર આવી જાઓ. આ નવી જમીન ઉપર તેમણે અલ્લાહની રહેમતની મદદથી નવેસરથી જીવન શરૂ કર્યું.

સબક 6 : હઝરત હૂદ (અ.)

આદ કબીલાના લોકો અહકાફમાં રહેતા હતા. અહકાફ, યમન અને ઓમાન વચ્ચે આવેલી એક જગ્યા છે. તેઓ સુખ અને ચેનથી જીવન વિતાવતા હતા. અલ્લાહે તેમને ઘણી બધી નેઅમતો આપેલી હતી. તેઓ બુધ્ધિશાળી લોકો હતા અને તેમણે સુંદર સુંદર શહેરો બનાવ્યાં હતાં. શારીરિક રીતે તેઓ ઘણા મજબૂત હતા અને તેમના સમાજમાં કોઈ બીમારી જ ન હતી.

અલ્લાહે તેમને આટલી બધી નેઅમતો આપેલી હતી તેમ છતાં તે લોકો તોહીદમાં માનતા ન હતા અને પથ્થરોમાંથી બનાવેલા બુતોની પરસ્તિશ કરતા હતા. જ્યારે કોઈ સારી ઘટના બનતી તો તેઓ તેમના બુતોનો આભાર માનતા હતા અને જ્યારે તેઓ મુસીબતમાં સપડાઈ જતા તો તેઓ એમના બુતોની મદદ માગતા હતા.

થોડાં વર્ષો વીત્યાં કે બની આદની એકતા તૂટવા લાગી. શક્તિશાળી લોકો અશક્ત લોકો અને ગરીબો સાથે દુર્વ્યવહાર કરવા લાગ્યા. આવા અભિમાની અને અજ્ઞાની લોકોની હિદાયત માટે અલ્લાહે તેમની તરફ હૂદ (અ.)ને મોકલ્યા.

હૂદ (અ.) બની આદમાંથી જ હતા અને તેમના ઊંચા ખાનદાન અને સારા આચરણના કારણે કબીલામાં તેમની ઘણી ઈજ્જત હતી. તેઓ અબ્દુલ્લાહના બેટા સામના પૌત્ર અને નૂહ (અ.)ના પરપૌત્ર હતા. હૂદ (અ.) ઘણા સબર કરનારા અને રહેમદિલ માણસ હતા. જ્યારે તેમને અલ્લાહનો હુકમ થયો કે મારા પયગામને ફેલાવો તો તેઓ લોકો પાસે આવ્યા અને ફરમાવ્યું,

“અય ભાઈઓ ! તમે શા માટે એવા પથ્થરોની પરસ્તિશ કરો છો કે જેમને તમે પોતે જ કોતર્યા છે. આ બુતો ન તમને કોઈ વસ્તુ આપી શકે છે કે ન તમારી કોઈ વસ્તુ છીનવી શકે છે. તમે મૂર્ખ નથી, પણ તમે જે કાર્ય કરી રહ્યા છો તે તમારી બુદ્ધિથી ઊલટું છે. તમારો પાલનહાર ફક્ત એક છે અને ફક્ત તેની જ ઈબાદત થવી જોઈએ. તેણે તમારું સર્જન કર્યું છે. તમને સ્વાસ્થ્ય અને દોલત આપી છે અને તમને એક શક્તિશાળી કોમ બનાવ્યા છે. અલ્લાહ સામે વિદ્રોહ ન કરો, કદાચ તમારી હાલત પણ નૂહ (અ.)ની કોમ જેવી થઈ જશે.”

હૂદ (અ.)એ લોકોને તેમની ભૂલ સમજાવવાની ઘણી કોશિશ કરી, પરંતુ તેમની વાત પર ધ્યાન આપવાને બદલે તે લોકો વધારે જિદ્દીલા થઈ ગયા. તેમણે કહ્યું, “અય હૂદ ! તમે મૂર્ખાઈભરી વાતો કરી રહ્યા છો. અમે શા માટે એક અલ્લાહની ઈબાદત કરીએ ? અને અમારા વડવાઓ જે કંઈ કરતા હતા તેને છોડી દઈએ ?

હઝરત હૂદ (અ.)એ તેમને સમજાવ્યું કે, “બુતો તમને અલ્લાહથી વધારે દૂર લઈ જશે અને હું અલ્લાહનો નબી છું, અને તમારી હિદાયત માટે આવ્યો છું.”

અલ્લાહ તઆલા કુરઆને મજીદમાં ફરમાવે છે :

પારા-૧૨, સૂરઅ હૂદ, સૂરા-૧૧, આયત-૫૦, ૫૧

وَإِلَىٰ عَادٍ أَخَاهُمْ هُودًا ۖ قَالَ يَقَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنِّ إِلَهٍ غَيْرُهُ
 إِن أَنْتُمْ إِلَّا مُفْتَرُونَ ﴿٥٠﴾ يَقَوْمِ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا ۖ إِن أَجْرِي
 إِلَّا عَلَىٰ الَّذِي فَطَرَنِي ۖ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٥١﴾

(અને અમે આદના લોકો તરફ તેમના ભાઈ હૂદને મોકલ્યો, તેણે કહ્યું, અય મારી કોમ !

અલ્લાહની ઈબાદત કરો, તમારો તેના સિવાય કોઈ ખુદા નથી. તમે તો ફક્ત જુઠ્ઠાણાં બનાવી રહ્યા છો. અય મારા લોકો ! હું તમારાથી આ માટે કોઈ બદલો નથી માગતો. મારો બદલો તો

ફક્ત તેની પાસે છે કે જેણે મારું સર્જન કર્યું છે, તોય તમે નહીં સમજો ?)

પરંતુ આદના લોકો હઝરત હૂદ (અ.)ના શબ્દો સાંભળીને આવેશમાં આવી ગયા અને કહેવા લાગ્યા,

અય હૂદ ! તને અમારી સાથે આવી રીતે વાતચીત કરવાનો હક કોણે આપી દીધો ? તું તો અમારી જેમ ખાય છે, પીએ છે અને તું અમારા કરતાં વધારે સારો નથી. તારી પસંદગી નબી તરીકે કેવી રીતે થઈ શકે ? અમને લાગે છે કે તું જુદ્દો છે અથવા તો કદાચ અમારા બુતોએ તારી ઉપર બૂરી અસર કરી દીધી છે એટલે તું ભાન ભૂલી ગયો છે.

આવી રીતે લોકોએ હઝરત હૂદ (અ.)ની મશ્કરી કરી. તેમની સતત હિદાયત છતાંય ઘણા જ ઓછા લોકો ઈમાન લાવ્યા.

જ્યારે હઝરત હૂદ (અ.)એ બની આદને અલ્લાહના અઝાબની ચેતવણી આપી તો અલ્લાહ તઆલા કુરઆને મજીદમાં ફરમાવે છે :

પારા-૮, સૂરએ એઅરાફ, સૂરા-૭, આયત-૭૦નો થોડોક ભાગ.

قَالُوا أَجِئْنَا بِبِئْسَ بُرْهَانٍ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصّٰدِقِیْنَ ﴿٧٠﴾

(તે લોકોએ આ જવાબ આપ્યો, તો પછી અમારા ઉપર અઝાબ લઈ આવો કે જેની તમે ધમકી

આપો છો, જો તમે સાચા હો તો.)

જ્યારે બની આદે અલ્લાહના અઝાબને પોતાના અભિમાનભર્યા શબ્દો વડે બોલાવી દીધો તો સતત ત્રણ વર્ષ સુધી વરસાદ ન વરસ્યો અને ભયંકર દુષ્કાળ પડી ગયો.

આ સમય દરમિયાન હઝરત હૂદ (અ.) તેમના લોકોને તોબા કરવાનું અને અલ્લાહનો ઈસ્તિગફાર કરવાનું યાદ અપાવતા રહ્યા, પરંતુ તેઓ સત્યથી આંધળા થઈ ચૂક્યા હતા અને તેમણે તેમના બુતો સામે વરસાદની દુઆ માગવાનું ચાલું રાખ્યું. છેવટે હઝરત હૂદ (અ.) અકળાઈ ગયા અને ફરમાવ્યું, “તમારી જે મરજી હોય તે કરો. હું તો ફક્ત અલ્લાહ ઉપર ભરોસો રાખું છું કે જે મારો સરપરસ્ત છે.”

છેવટે અલ્લાહનો અઝાબ દેખાવા લાગ્યો. અચાનક એક કાળું વાદળ આવી ગયું. જ્યારે બની આદે વાદળને જોયું તો સમજ્યા કે વરસાદ વરસવાનો છે, પરંતુ તેના બદલે ખૂબ જ ભયંકર અને ઝડપી પવન ફૂંકાયો કે જેણે તેમના ઘરોને અને તેમના પ્રાણીઓને હવામાં ઉછાળી દીધાં. વરસાદના બદલામાં કાળાં વાદળમાંથી આગના શોલા વરસવા લાગ્યા. આ ભયંકર તોફાન આઠ દિવસ સુધી ચાલ્યું અને તેના અંતમાં આદના અભિમાની લોકો નાબૂદ થઈ ચૂક્યા હતા.

અલ્લાહ તઆલા કુરઆને મજીદમાં ફરમાવે છે :

પારા-૨૮, સૂરએ હાક્કહ, સૂરા-૬૮, આયત-૬ થી ૮

وَأَمَّا عَادُ فَأُهْلِكُوا بِرِيحٍ صَرْصَرٍ عَاتِيَةٍ ۖ سَخَّرَهَا عَلَيْهِمْ سَبْعَ لَيَالٍ
وَتُثْنِيَةَ أَيَّامٍ ۖ حُسُومًا ۖ فَتَرَى الْقَوْمَ فِيهَا صَرْعَى ۚ كَأَنَّهُمْ أُعْجَازُ نَخْلٍ
خَاوِيَةٍ ۚ فَهَلْ تَرَى لَهُمْ مِنْ بَاقِيَةٍ ۚ

(અને રહ્યા આદ (ના લોકો) તો તેઓ ધૂધવાટ કરતા એક જોરદાર વંટોળિયા (આંધી) વડે નાશ પામ્યા કે જે વંટોળિયો અલ્લાહે સતત સાત રાત અને આઠ દિવસ (સુધી) તેમના પર ચાલુ રાખ્યો, જેથી તું તે લોકોને તેમાં એવી રીતે ઊંધા મોઢે પડેલા જુઅત કે જાણે તેઓ ખજૂરીનાં પોકળ (પોલાં) થડ હોય. હવે તને તેમનામાંથી કોઈ બાકી રહેલું નજરે પડે છે ?)

તોફાનની પહેલી નિશાની દેખાઈ એટલે હઝરત હૂદ (અ.)એ તેમના ઉપર ઈમાન લાવનારાઓને અને તેમના કુટુંબીજનોને ભેગા કર્યા અને તેમને એક સલામત સ્થળે લઈ ગયા. અલ્લાહના ભયંકર અઝાબમાંથી ફક્ત આ જ લોકો બચી શક્યા હતા. જ્યારે તોફાન થંભી ગયું તો હઝરત હૂદ (અ.)એ લોકોને હઝ મોત લઈ ગયા કે જ્યાં તેમણે પોતાનું બાકીનું જીવન વિતાવ્યું.

સબક 7 : હઝરત સાલેહ (અ.)

તે પછી બની આદની ધરતી ઉપર સમૂદ કબીલાનો કબજો થઈ ગયો. તે લોકો મહેનતું હતા અને તેમણે ઘણા બધા બગીચાઓ અને સુંદર સુંદર મકાનો બનાવ્યાં હતાં.

પોતાની સુરક્ષા માટે તેમણે પહાડોની અંદર ઘર બનાવ્યાં હતાં. સમૂદના લોકો પોતાનું જીવન સુખ અને શાંતિથી વિતાવતા હતા, પરંતુ તેઓ અભિમાની હતા અને અલ્લાહની નેઅમતોની નાશુકી કરતા હતા. તેઓ સમજતા હતા કે તેમનું સારું જીવન તેમની શક્તિના કારણે છે. અલ્લાહની ઈબાદત કરવાના બદલે તે લોકો પહાડના કોઈ ભાગની ઈબાદત કરતા હતા અને તેના માટે કુરબાની આપતા હતા.

અલ્લાહે સમૂદના લોકોની હિદાયત માટે હઝરત સાલેહ (અ.)ને તેમની તરફ મોકલ્યા. તે તેમના જ કબીલાના હતા અને તેમની રહેમદિલી અને બુધ્ધિમત્તાના કારણે નવજુવાનીમાં ય તેમની ઘણી ઈજ્જત હતી.

હઝરત સાલેહ (અ.)એ તેમના લોકોને તેમના ખાલિક અલ્લાહની ઈબાદત કરવાની દાવત આપી. તેમણે તે લોકોની હિદાયત કરવાની કોશિશ કરી કે પહાડની ઈબાદત કેટલી નિર્થક વાત

છે. પહાડ ન તો કોઈને નુકસાન પહોંચાડી શકે છે કે ન તો કોઈની મદદ કરી શકે છે. હઝરત સાલેહ (અ.)એ લોકોને યાદ અપાવ્યું કે હું તમારા જ કબીલામાંથી છું અને તમારી ભલાઈ ઈચ્છું છું.

તેમણે ફરમાવ્યું કે, “તમે બધા મારા ભાઈ છો. હું કોઈ એવી વાત નથી કહી રહ્યો કે જે તમને નુકસાન પહોંચાડે. આવો અને અલ્લાહનો ઈસ્તિગદ્દાર કરો. તે તમારી દુઆઓ સાંભળશે અને તમારી ઈચ્છાઓ પૂરી કરશે.”

પરંતુ સમૂદના લોકોએ તેમની વાતને સાંભળી નહીં. તે લોકોએ કહ્યું,

“અય સાલેહ ! અમે તો સમજતા હતા કે તમે બુધ્ધિશાળી માણસ છો. અમે તમારી અંદર સારાઈ અને બુધ્ધિની નિશાનીઓ જોઈ એટલે અમે ઈચ્છતા હતા કે મુશ્કેલ સમયમાં તમારી સલાહ લઈએ. હવે તમે આવો બકવાસ કરવાની શરૂઆત શા માટે કરી દીધી છે ? શું તમે ઈચ્છો છો કે અમે તેની પરસ્તી છોડી દઈએ કે જેની પરસ્તિશ અમારા વડવાઓ લાંબા સમયથી કરી રહ્યા છે ? અમે તમારી વાત ક્યારેય નહીં સાંભળીએ.

હઝરત સાલેહ (અ.)એ સબર કરીને તેમને હકની હિદાયત કરવાની કોશિશ કરી. તેમણે આ વાત સ્પષ્ટ કરી દીધી કે હું તો ફક્ત તમારી હિદાયત એટલા માટે કરી રહ્યો છું કે તમને ફાયદો થાય. આના બદલામાં મારે તમારીથી પાસેથી કંઈ જોઈતું નથી. તેમણે ફરમાવ્યું કે, “મને બદલો તો અલ્લાહ તરફથી જ મળશે.” તેમણે તે લોકોને એ બધી નેઅમતોની યાદ અપાવી કે જે અલ્લાહે તેમને આપી હતી અને ચેતવણી આપી કે તમે તમારા ખોટાં કાર્યોને ચાલુ ન રાખો, કદાચ અલ્લાહનો અઝાબ તમારા ઉપર આવી જશે.

હઝરત સાલેહ (અ.)એ પોતાનું કાર્ય ત્યારે શરૂ કર્યું હતું કે જ્યારે તેઓ સોળ વર્ષના હતા અને તેમણે પોતાનું કાર્ય ત્યાં સુધી ચાલુ રાખ્યું કે જ્યારે તેઓ ૧૨૦ વર્ષના થઈ ગયા. તેમ છતાં તેમની હિદાયત પર ઘણા જ ઓછા લોકો ઈમાન લાવ્યા. સમૂદના લોકોમાંથી ઘણા ખરા તેમને ઉપનામ આપતા અને કહેતા કે તેઓ પાગલ છે અથવા જુઠ્ઠા છે. હઝરત સાલેહ (અ.) તેમને આવી રીતે જવાબ આપતા હતા,

“અય લોકો ! હું જુઠ્ઠો નથી. મારી નબુવ્વત માટે મારી પાસે સ્પષ્ટ દલીલો છે.” સમૂદના સરદારો હઝરત સાલેહ (અ.)ની વાતોને એટલા માટે સાંભળતા ન હતા કે તેમને બીક હતી કે હઝરત સાલેહ (અ.) શક્તિશાળી થઈ જશે અને તેમની સરદારી ખતરામાં પડી જશે. તેમણે ઈરાદો કર્યો કે હઝરત સાલેહ (અ.)ને લોકોની નજરોમાં અશક્ત સાબિત કરી દે.

એટલે તેમણે હઝરત સાલેહ (અ.)ને પડકાર ફેંક્યો, તમે જો નબુવ્વતના દાવામાં સાચા હો તો અમારા પવિત્ર પહાડની બાજુમાંથી એક ઊંટડીને બહાર કાઢીને બતાવો. હઝરત સાલેહ (અ.)એ અલ્લાહની રજાથી આ મોઅજિઝો કરી બતાવ્યો.

તેવી ઊંટડી લોકોએ પોતાના જીવનમાં ક્યારેય નહોતી જોઈ. એક દિવસ તે ઊંટડી આખા શહેરનું પાણી પી જતી અને બીજા દિવસે તે પાણીને લોકોના પીવા માટે છોડી દેતી. જે દિવસે તે પાણી પીતી તે દિવસે તે ઊંટડી લોકોને તેઓ જેટલું ઇચ્છે તેટલું દૂધ આપતી.

અલ્લાહ તઆલા કુરઆને મજીદમાં ફરમાવે છે :

પારા-૮, સૂરએ એઅરાફ, સૂરા-૭, આયત-૭૩

وَإِلَىٰ شُؤْدَ أَخَاهُمْ صَالِحًا ۚ قَالَ يَقَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنِّ إِلَهِ
غَيْرِهِ ۖ قَدْ جَاءَ تَكْمٌ بَيْنَهُ مِن رَّبِّكُمْ ۖ هَذِهِ نَاقَةُ اللَّهِ لَكُمْ
آيَةٌ فَذُرُّوهَا تَأْكُلْ فِي أَرْضِ اللَّهِ وَلَا تَمَسُّوهَا بِسُوءٍ فَيَأْخُذَكُمْ عَذَابٌ

آيَةُ

(અને સમૂદ તરફ તેમના ભાઈ સાલેહ (ને મોકલ્યો) તેણે કહ્યું, અય મારી કોમ ! અલ્લાહની

ઈબાદત કરો. તમારો તેના સિવાય કોઈ ખુદા નથી. ખરેખર તમારા પાલનહાર તરફથી તમારી

તરફ એક સ્પષ્ટ દલીલ પહોંચી છે. આ અલ્લાહની ઊંટડી તમારા માટે નિશાની છે. તેને અલ્લાહની જમીન ઉપર ચરવા માટે ખુલ્લી છોડી મૂકો અને તેને નુકસાન ન પહોંચાડો, નહીંતર તમને એક દર્દનાક અઝાબ પકડી લેશે.)

આ મોઅજિઝાના કારણે ઘણા બધા લોકો હઝરત સાલેહ (અ.)ના શબ્દો ઉપર ઈમાન લઈ આવ્યા. તેના કારણે કબીલાના સરદારની ચિંતા વધી ગઈ કારણ કે તેઓ સમજી ગયા કે જ્યાં સુધી ઊંટડીને લોકો જોતા રહેશે ત્યાં સુધી હઝરત સાલેહ (અ.)ની વાતને માનતા રહેશે. જાલિમ સરદારોએ ઊંટડીને મારી નાખવાનું વિચાર્યું. તેઓ ભૂલી ગયા કે તેમને હઝરત સાલેહ (અ.)એ ચેતવાણી આપી હતી કે જો તમે ઊંટડીને નુકસાન પહોંચાડશો તો તમારા ઉપર અલ્લાહનો અઝાબ આવશે.

જ્યારે ઊંટડી પાણી પીને ફરી રહી હતી ત્યારે કેટલાક દુષ્ટ લોકોએ તેને ઘેરી લીધી. એક માણસે તેના પગ ઉપર તીર ચલાવ્યું, જ્યારે બીજા માણસે આગળ આવીને તેના પાછલા પગ કાપી દીધા, એટલે ઊંટડી પડી ગઈ. પછી કેદાર નામના માણસે ઊંટડીની ગરદન પર તલવાર મારીને તેને મારી નાખી. પછી તેઓ હઝરત સાલેહ (અ.) પાસે આવ્યા અને અભિમાનથી કહેવા લાગ્યા, “અય સાલેહ ! જો તમે સાચા નબી હો તો અમારા ઉપર અઝાબ લઈ આવો.”

હઝરત સાલેહ (અ.)એ તેમને કહ્યું કે, “તમે એક મહાન ગુનો કર્યો છે.” તેમણે તે લોકોને પોતાના ઘેર પાછા જઈને ત્રણ દિવસ અલ્લાહનો ઈસ્તિગફાર કરવાનું સૂચન કર્યું, પરંતુ તે લોકો તેમની વાત ઉપર હસવા લાગ્યા.

ત્રણ દિવસ પછી હઝરત સાલેહ (અ.)ને અલ્લાહ તરફથી હુકમ થયો કે, “તમારા ઉપર ઈમાન લાવનારાઓ સાથે શહેર છોડીને ચાલ્યા જાઓ.” તે પછી સમૂદના લોકો ઉપર અલ્લાહનો અઝાબ નાઝિલ થયો. આસમાનમાંથી એક મોટી વીજળી પડી અને એક શક્તિશાળી ધરતીકંપે આખા શહેરને હલાવી દીધું, એટલે બધાં મકાનો સંપૂર્ણ રીતે જમીનદોસ્ત થઈ ગયાં. લોકો મડદા થઈને પડી ગયા અને આસમાની અગનગોળાએ તેમના શરીરને રાખ કરી દીધાં. તે ભયંકર દિવસ પછી શહેરની અંદર કોઈ બચ્યું નહીં.

જ્યારે હઝરત સાલેહ (અ.)એ પોતાના કબીલાના લોકોનો આવો કરુણ અંત જોયો તો તેઓ તેમના અવશેષોની તરફ જોઈને કહેવા લાગ્યા,

“અય લોકો ! મેં તમારા સુધી અલ્લાહનો પયગામ પહોંચાડ્યો અને સાચા રસ્તાની હિદાયત કરી તેમ છતાં તમે એમ જ સમજતા રહ્યા કે હું તમારો દુશ્મન છું.”

રસૂલવાડ (સ.)એ ફરમાવ્યું છે કે, “પહેલાંના સમયમાં સૌથી દુષ્ટ માણસ એ હતો કે જેણે હઝરત સાલેહ (અ.)ની નિર્દોષ ઊંટડીને મારી નાખી અને આજના જમાનામાં સૌથી વધારે દુષ્ટ માણસ એ છે કે જે હઝરત અલી (અ.)ને કતલ કરશે.”

સબક 8 : હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.) ભાગ 1

હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.) અલ્લાહના અઝમતવાળા નબીઓમાંથી છે.

અલ્લાહ તઆલા કુરઆને મજીદમાં ફરમાવે છે :

પારા-૧૪, સૂરએ નહલ, સૂરા-૧૬, આયત-૧૨૦ થી ૧૨૨

إِنَّ إِبْرَاهِيمَ كَانَ أُمَّةً قَانِتًا لِلَّهِ حَنِيفًا ۖ وَلَمْ يَكُ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٢٠﴾
 شَاكِرًا لِأَنْعَمِهِ ۖ اجْتَبَاهُ وَهَدَاهُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿١٢١﴾ وَآتَيْنَاهُ فِي
 الدُّنْيَا حَسَنَةً ۖ وَإِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ ﴿١٢٢﴾

(ઈબ્રાહીમ ખરેખર લોકો માટે ઇમાનનું ઉદાહરણ હતો. તે અલ્લાહનો ફરમાબરદાર અને તટસ્થ હતો. તે બુતપરસ્ત ન હતો, પરંતુ તેનો (એટલે અલ્લાહનો) શુક્રગુઝાર હતો એટલે એણે (એટલે અલ્લાહે) તેને પસંદ કરી લીધો અને સાચા રસ્તાની હિદાયત કરી અને તેને આ દુનિયાની

નેઅમતો આપી અને આખરતમાં તે સદાચારીઓ (સાલેહીન) માંથી હશે.)

હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.)ની વિલાદત સિરિઆમાં, એટલે કે શામમાં ત્યારે થઈ કે જ્યારે નમરૂદ ત્યાંનો બાદશાહ હતો. નમરૂદ ઘણો અભિમાની હતો અને લોકોને કહેતો હતો કે મને જ ખુદા

માનો કારણ કે લોકો પહેલેથી જ બુતપરસ્ત હતા કે જેમણે લાકડાંના અને પથ્થરના બુતોની પરસ્તિશ કરેલી હતી. માટે તેઓ રાજી ખુશીથી તેને ખુદા માનવા તૈયાર થઈ ગયા. થોડા સમય પછી અલ્લાહે હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.)ને તે લોકોની હિદાયત માટે મોકલવાનો ઈરાદો કર્યો.

હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.)ની વિવાદતના થોડા સમય પહેલાં નમરૂદને તેના નજૂમીઓએ જણાવી દીધું હતું કે એક અસાધારણ બાળકનો જન્મ થવાનો છે કે જે તેની સામે ઊભો થશે અને લોકોને કહેશે કે બુતપરસ્તીને છોડી દો. આવી ચેતવણી મળ્યા પછી નમરૂદે હુકમ કર્યો કે દરેક નવજાત બાળકને ચકાસવામાં આવે કે તેની અંદર કોઈ નિશાની કે મોઅજિઝો તો નથી ને ?

હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.)ની માતા જ્યારે ગર્ભવતી થયાં ત્યારે તેમની અંદર ગર્ભાવસ્થાનાં કોઈ લક્ષણો દેખાતાં ન હતાં, એટલે તેમને ખબર પડી ગઈ કે તેમનું બાળક કોઈ ખાસ બાળક છે. નમરૂદના માણસોથી બચાવવા માટે તેમણે બાળકને એક ગુફામાં મૂકી દીધું અને શહેરમાં પાછાં આવી ગયાં. અલ્લાહે હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.)ની આંગળીઓમાંથી દૂધ વહેતું કર્યું અને આવી રીતે તેમને રોજી પહોંચાડી.

હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.) તેર વર્ષ સુધી શહેરની બહાર મોટા થયા અને પછી તેમની માતાએ તેમને છાનામાના ઘેર બોલાવી લીધાં. તેમના પિતા તારકની પહેલાં જ વફાત થઈ ચૂકી હતી એટલે તેમણે તેમના કાકા આઝરે ગોદ લઈ લીધા હતા.

આઝર એક પ્રખ્યાત શિલ્પી હતો કે જે પથ્થરમાંથી બુત બનાવતો હતો. તેના દીકરાઓ આ બુતો લોકોને વેચી દેતા હતા. આઝરે હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.)ને પણ તેમના દીકરાઓની જેમ આ જ કામ સોંપ્યું.

નાની ઉંમરમાં જ હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.) અલ્લાહ પર ઈમાન ધરાવતા હતા અને બુતોથી નફરત કરતા હતા. તેઓ કામે લાગ્યા તેના પહેલા જ દિવસે તેમણે કેટલાક બુતોને દોરડી વડે બાંધી દીધા અને માટીમાં ખેંચતાં ખેંચતાં બજાર સુધી લઈ ગયા. પછી તેમણે લોકોને કહ્યું, “આવો અને આ નિર્જીવ બુતોને ખરીદી લો કે જે કોઈને ન ફાયદો પહોંચાડશે કે ન નુકસાન.”

લોકોએ ધૂળમાં મેલા થઈ ગયેલા બુતોને જોયા અને હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.)એ તેમના ખુદાઓનું જે અપમાન કર્યું હતું માટે એમના ઉપર ગુસ્સે થઈ ગયા. એ લોકોએ આઝરને ફરિયાદ કરી. ત્યાર પછી હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.)ને બુત વેચવાનું કામ સોંપવામાં આવ્યું નહીં.

સમય વીત્યો એટલે હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.)એ લોકોને સમજાવવાની કોશિશ કરી કે તેઓ ગુમરાહ થઈ ચૂક્યા છે. તેઓ પહેલાં તેમના કાકા પાસે ગયા કે જે તેમના પિતાની જગ્યાએ હતો અને તેને હિદાયત કરી કે તે અલ્લાહની ઈબાદત કરે અને બુતોને છોડી દે.

કુરઆને મજીદ હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.)ની આઝર સાથેની વાતચીતને આવી રીતે નકલ કરે છે,

પારા-૧૬, સૂરએ મરયમ, સૂરા-૧૮, આયત-૪૪ થી ૪૭

أَبَتِ لَا تَعْبُدِ الشَّيْطَانَ إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلرَّحْمَنِ عَصِيًّا ﴿٣٣﴾ يَا أَبَتِ إِنِّي
 أَخَافُ أَنْ يَمَسَّكَ عَذَابٌ مِنَ الرَّحْمَنِ فَتَكُونَ لِلشَّيْطَانِ وَلِيًّا ﴿٣٤﴾ قَالَ
 أَرَأَيْتَ إِنْ تَوَلَّيْتُ لِلْهَيْئَةِ يَا بَرِّهَيْمُ لَنْ لَمْ تَنْتَه لَارْجُنَّكَ وَاهْجُرْنِي
 مَلِيًّا ﴿٣٥﴾ قَالَ سَلَّمَ عَلَيْكَ سَأَسْتَغْفِرُكَ رَبِّي إِنَّهُ كَانَ بِي حَفِيًّا ﴿٣٦﴾

(અય મારા પિતા ! શયતાનની ઈબાદત ન કર. ખરેખર શયતાન, રહમાન (એટલે કે અલ્લાહ)નો

નાફરમાન છે. અય મારા પિતા ! હું ડરું છું કે તને રહમાનનો અઝાબ અડકી જશે, એટલે તું
 શયતાનનો સાથી થઈ જઈશ. તેણે (એટલે કે આઝરે) કહ્યું, શું તું મારા ખુદાઓથી ફરી જનારો
 છે, અય ઈબ્રાહીમ ? તું જો દૂર નહીં ચાલ્યો જાય તો હું તને પથ્થર મારીશ. લાંબા સમય સુધી
 મને છોડી દે. તેમણે (ઈબ્રાહીમ (અ.)એ) કહ્યું, “સલામ થાય તારા ઉપર, હું મારા રબ પાસે તારો

ઈસ્તિગફાર કરીશ, ખરેખર તે મારા માટે ઘણો જ દયાળુ છે.)

હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.)ને આઝરની હિદાયત કરવામાં સફળતા ન મળી તેમ છતાંય તેમણે આશા
 છોડી નહીં અને લોકોની હિદાયત કરવાનું કાર્ય શરૂ કર્યું.

હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.) ફરમાવતા કે, “શું તમારા બુતો તમને સાંભળી શકે છે ? શું તે કદીય તમારી મદદ કરી શકે છે ? કે તમને નુકસાન પહોંચાડી શકે છે ?”

તો લોકો કહેતા કે, “અમે એટલા માટે તેમની ઈબાદત કરીએ છીએ કારણ કે અમારા વડવાઓ એમની ઈબાદત કરતા હતા.”

હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.) તેમને કહેતા કે, “ફક્ત અલ્લાહની ઈબાદત થવી જોઈએ કે જે આસમાનોનો અને જમીનનો ખાલિક છે.”

લોકોને હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.)ની સચોટ દલીલોનો કોઈ જવાબ મળતો નહીં તેમ છતાં તેમણે હઠ પકડી રાખી. ફક્ત થોડા લોકો તેમના ઉપર ઈમાન લાવ્યા અને અલ્લાહની ઈબાદત કરવા લાગ્યા. હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.)એ નક્કી કર્યું કે લોકો ઉપર સાબિત કરી દે કે તેમના બુતો કેટલા નકામા છે. તે લોકોની વાર્ષિક ઈદના દિવસે કે જ્યારે તેઓ ખુશાલી મનાવવામાં શહેરની બહાર જતા ત્યારે હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.)ને બુતોને તોડવાનો મોકો મળી ગયો.

તેમની ઈદના દિવસે જ્યારે યુવાન અને ઘરડા બધા લોકો શહેર છોડીને ચાલ્યા ગયા તો હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.) શહેરમાં એકલા રહી ગયા. તેઓ તેમના મુખ્ય બુતખાનામાં કે જ્યાં મોટા મોટા

બુતો મૂકેલા હતા ત્યાં ગયા અને કુહાડી હાથમાં લીધી અને સૌથી મોટા બુત સિવાય બધા બુતોને તોડી દીધા.

જે બુતો પહેલાં સાફ સુથરા હતા તે હવે જમીન ઉપર ટુકડે ટુકડા થઈને પડ્યા હતા. હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.)એ બુતખાનાને છોડતાં પહેલાં સૌથી મોટા બુતના હાથમાં કુહાડી મૂકી દીધી હતી.

અલ્લાહ તઆલા કુરઆને મજીદમાં ફરમાવે છે :

પારા-૧૭, સૂરએ અંબિયા, સૂરા-૨૧, આયત-૫૨ થી ૫૮

إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَا هَذِهِ التَّمَاثِيلُ الَّتِي أَنْتُمْ لَهَا عِشْفُونَ ﴿٥٢﴾ قَالُوا وَجَدْنَا آبَاءَنَا لَهَا عِبَادِينَ ﴿٥٣﴾ قَالَ لَقَدْ كُنْتُمْ أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٥٤﴾ قَالُوا أَجِئْتَنَا بِالْحَقِّ أَمْ أَنْتَ مِنَ اللَّاعِبِينَ ﴿٥٥﴾ قَالَ بَلْ رَبُّكُمْ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ الَّذِي فَطَرَهُنَّ وَأَنَا عَلَىٰ ذِكْرِكُمْ مِنَ الشَّاهِدِينَ ﴿٥٦﴾ وَتَاللَّهِ لَأَكِيدَنَّ أَصْنَامَكُمْ بَعْدَ أَنْ تُوَلُّوا مُدْبِرِينَ ﴿٥٧﴾ فَجَعَلَهُمْ جُذُأًا إِلَّا كَبِيرًا لَهُمْ لَعَلَّهُمْ إِلَيْهِ يَرْجِعُونَ ﴿٥٨﴾

(જ્યારે તેણે (એટલે કે ઈબ્રાહીમે) તેના પિતાને અને તેના લોકોને કહ્યું કે, આ (ઇબીઓ) શું છે, જેમની તરફ તમે આટલા સમર્પિત છો ? તેમણે કહ્યું, અમે અમારા વડવાઓને તેમની ઈબ્રાહીમ કરતાં જોયા છે. તેણે (ઈબ્રાહીમે) કહ્યું કે, ખરેખર તમે અને તમારા વડવા સ્પષ્ટ ગુમરાહીમાં હતા. તેમણે કહ્યું, શું તું અમારી પાસે સત્યને ખરેખર લાવ્યો છે કે પછી તું રમત કરનારાઓમાંથી છે ? તેણે (ઈબ્રાહીમે) કહ્યું, ના. તમારો પાલનદાર આસમાનો અને જમીનનો એ છે કે જેણે તેમનું સર્જન કર્યું છે અને હું આ વાતની શહાદત આપનારાઓમાંથી છું, અને અલ્લાહની કસમ ! હું તમારા બુતોના મામલામાં કોઈ યોજના બનાવીને જ રહીશ. એ પછી કે તમે પીઠ ફેરવીને ચાલ્યા જાઓ, એટલે તેણે તેમના ટુકડે ટુકડા કરી દીધા, સિવાય કે તેમાંથી સૌથી મોટાના, તે કદાચ તેઓ તેની તરફ પાછા ફરે.)

સબક 9 : હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.) ભાગ 2

હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.)એ સૌથી મોટા બુતને છોડીને મુખ્ય બુતખાનાના બધા બુતોને તોડી નાખ્યા હતા તે દરમિયાન કે જ્યારે લોકો તેમની ઈદ મનાવવા માટે શહેરની બહાર ચાલ્યા ગયા હતા. જ્યારે તેઓ પાછા ફર્યા અને તેમણે જાણ્યું કે તેમના ખુદાઓને શું થઈ ગયું છે તો તેમને ઘણો આઘાત લાગ્યો અને તેઓ કહેવા લાગ્યા,

“અમારા પાલનહારોની સાથે આવી દૃષ્ટતા કોણે કરી છે ?”

તેમાંથી એક માણસ બોલ્યો,

“તે ઈબ્રાહીમ જ હશે. તે બુતપરસ્તીથી હંમેશાં નફરત કરે છે.”

હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.)ને બુત તોડી નાખવાના આરોપસર દરબારમાં બોલાવવામાં આવ્યા. જ્યારે તેમને પૂછવામાં આવ્યું કે, “શું તમે દોષિત છો કે નહીં ?” તો તેમણે જવાબ આપ્યો, “આ તો સૌથી મોટા બુતનું જ કામ હશે, તેને પૂછી લો.”

લોકોએ જવાબ આપ્યો, “પરંતુ અમારા બુતો તો વાતચીત પણ નથી કરતા અને સવાલના જવાબ પણ નથી આપતા.”

હવે હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.)ને લોકોને સાબિત કરવાનો મોકો મળી ગયો કે તેમના બુત કેટલા બધા નકામા છે. તેમણે ફરમાવ્યું, “તમારા ઉપર ધિક્કાર છે. તમે લાકડાંના અને પથ્થરના ટુકડાની

ઈબાદત કેવી રીતે કરી શકો છો ? તેમને કોઈ વસ્તુની ખબર નથી અને ન તો તમને કોઈ નુકસાન પહોંચાડી શકે છે કે ન તો તમને ફાયદો પહોંચાડી શકે છે.”

પરંતુ તેમના શબ્દો ઉપર ધ્યાન આપવા કોઈ પણ તૈયાર થયું નહીં અને તેમને દોષિત ઠેરવવામાં આવ્યા. લોકો બૂમો પાડવા લાગ્યા કે તેને જીવતો સળગાવી દો. તેને તેના રબ પાસે મોકલી દો.

નમરૂદે નિર્ણય કર્યો કે તેના બુતોને રાજી કરવા માટે તે હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.)ને જીવતા સળગાવી દેશે. તેણે હુકમ કર્યો કે મોટી આગ લગાડવા માટે લાકડાં એકઠાં કરવામાં આવે. એટલાં બધાં લાકડાં એકઠાં થઈ ગયાં કે જ્યારે આગ સળગાવવામાં આવી તો હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.)ને તે આગમાં નાખવા માટે આગની નજીક કોઈ જઈ શકતું ન હતું.

નમરૂદે નિર્ણય કર્યો કે એક મોટી ગોફળ બનાવવામાં આવે અને તે ગોફળ વડે હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.)ને તે આગમાં ફેંકવામાં આવે. જ્યારે હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.) હવામાં હતા ત્યારે હઝરત જિબ્રઈલ (અ.) તેમની પાસે આવ્યા અને પૂછ્યું કે, “શું તમારે મદદની જરૂર તો નથી ને ?”

હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.) એ જવાબ આપ્યો, “ના, મારે તો ફક્ત અલ્લાહની જ મદદની જરૂર છે.”

અલ્લાહ તઆલા કુરઆને મજીદમાં ફરમાવે છે :

પારા-૧૭, સૂરએ અંબિયા, સૂરા-૨૧, આયત-૬૮, ૬૯

قَالُوا حَرِّقُوهُ وَانصُرُوا آلِهَتَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ فَعِلِينَ ﴿٦٨﴾ قُلْنَا يَنْتَارُ كُونِي

بَرْدًا وَسَلَامًا عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ ﴿٦٩﴾

(તે લોકો કહેવા લાગ્યા, તેને બાળી નાખો અને તમારા ખુદાઓની મદદ કરો, જો તમે કરનારા હો. અમે (અલ્લાહે) કહ્યું, અય આગ ! હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.) માટે ઠંડી અને સલામતીવાળી થઈ જા.)

જ્યારે હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.) આગમાં પડ્યા તો તેમણે અલ્લાહ પાસે સલામતીની દુઆ કરી.

અલ્લાહના હુકમથી આગ ઠંડી અને સલામતીવાળી થઈ ગઈ.

નમરૂદ અને તેના માનનારાઓ હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.)ને સળગતી આગની વચ્ચે શાંતિ અને આરામથી બેઠેલા જોઈને આશ્ચર્યમાં પડી ગયા. ઘણા બધા લોકો કે જેમણે આ મોઅજિઝો જોયો, તેમણે હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.)ની હિદાયતની સચ્ચાઈની ખબર પડી ગઈ, પરંતુ કેટલાક અન્ય લોકો ખાસ કરીને નમરૂદ અભિમાની અને જિદ્દીલો રહ્યો.

થોડા સમય પછી હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.) આગમાંથી બહાર આવ્યા અને નમસ્કરને મળ્યા, એટલે તેણે કહ્યું, “તમે મારી કોમની અંદર મારા સિવાય બીજા રબની ઈબાદત કરવાની દાવત આપીને ગૂંચવણ ઊભી કરી રહ્યા છો. મને બતાવો કે તમારો રબ કોણ છે ?”

અલ્લાહ તઆલા કુરઆને મજીદમાં ફરમાવે છે :

પારા-૩, સૂરએ બકરહ, સૂરા-૨, આયત-૨૫૮

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِي حَاجَّ إِبْرَاهِيمَ فِي رَبِّهِ أَنْ آتَاهُ اللَّهُ الْمُلْكَ إِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ
رَبِّيَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ قَالَ أَنَا أُحْيِي وَأُمِيتُ قَالَ إِبْرَاهِيمُ فَإِنَّ اللَّهَ يَأْتِي
بِالشَّمْسِ مِنَ الْمَشْرِقِ فَأْتِ بِهَا مِنَ الْمَغْرِبِ فَبُهِتَ الَّذِي كَفَرَ وَاللَّهُ لَا
يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٢٥٨﴾

(શું તેં (રસૂલલ્લાહે) તેના (એટલે નમસ્કર) વિષે નથી વિચાર કર્યો કે જેણે ઈબ્રાહીમ સાથે તેના રબ વિષે વિવાદ કર્યો કારણ કે અલ્લાહે તેને સત્તા આપેલી હતી. ઈબ્રાહીમ તેને કહ્યું, મારો રબ એ છે કે જે જીવન અને મૃત્યુ આપે છે. તેણે (નમસ્કર) કહ્યું, હું જીવન અને મૃત્યુ આપું છું. ઈબ્રાહીમ કહ્યું, અલ્લાહ એ છે કે જે પૂર્વમાંથી સૂરજને ઉગાડે છે તો તું પશ્ચિમમાંથી તેને ઉગાડ. એટલે જેણે કુફ્ર કર્યું તે જુદ્દો પડી ગયો અને અલ્લાહ જાલિમ કોમને હિદાયત કરતો નથી.)

હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.)એ નમરૂદને કહ્યું કે, “અલ્લાહ એ છે કે જે જીવન આપે છે અને પાછું લઈ લે છે.”

નમરૂદે કહ્યું, “હું પણ આવું કરી શકું છું. જો હું બે કેદીઓને બોલાવી લઉં કે જેમને ફાંસીની સજા થવાની છે અને તેમાંથી એકને છોડી દઉં અને બીજાને મારી નાખું તો મેં એકને જીવન આપ્યું કહેવાશે અને બીજાને મોત.”

હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.)એ જવાબ આપ્યો, “ના, તું ત્યારે જ સાચો કહેવાય કે જ્યારે તું મડદાને જીવતું કરે. ગમે તેમ પણ મારો રબ સૂરજને પૂર્વમાંથી ઉગાડે છે. જો તારી પાસે એટલી બધી શક્તિ હોય તો તેને પશ્ચિમમાંથી ઉગાડ.”

નમરૂદ આ દલીલનો જવાબ ન આપી શક્યો અને હારી ગયો, પરંતુ તેણે હઠ પકડી લીધી અને હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.)ના મઝહબ ઉપર ઈમાન ન લાવ્યો.

નમરૂદ જાણી ગયો કે તે હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.)ને કોઈ નુકસાન પહોંચાડી શકવાનો નથી કારણ કે હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.) અલ્લાહની શરણમાં છે, એટલે તેણે હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.)ને હુકમ કર્યો

કે દેશ છોડી દો અને બીજા બધાને હઝરત ઇબ્રાહીમ (અ.)ના મઝલબ ઉપર ચાલવાથી રોકી લીધા.

હઝરત ઇબ્રાહીમ (અ.) આવી રીતે પોતાના કુટુંબ અને પોતાનાં ઘેટાંને લઈને પોતાનું વતન છોડીને ચાલ્યા ગયા અને તેમની સાથે તેમની ઝોજા હઝરત બીબી સારા અને તેમના પિત્રાઈ ભાઈ લૂત (અ.) હતા. તેમણે પેલેસ્ટાઈનમાં જઈને વસવાટ કર્યો.

સબક 10 : હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.) ભાગ 3

હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.)ને નમરૂદે દેશ છોડી દેવાનો હુકમ કર્યો હતો. તેઓ પોતાનું કુટુંબ લઈને પેલેસ્ટાઈનમાં બૈતુલ મુકદ્દસ તરફ રવાના થયા. તેમની ઝૌજ હઝરત બીબી સારા ઘણાં ખૂબસૂરત હતાં એટલે હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.) લોકોથી પડદો કરાવવા માટે તેમને રસ્તામાં જ્યારે પણ કોઈ શહેર આવતું ત્યારે એક ખોખામાં બંધ કરી દેતા હતા અને જ્યારે તેઓ જંગલના રસ્તે જતા હતા ત્યારે તેમને બહાર કાઢી દેતા હતા.

થોડા સમય પછી તેઓ એક નવા દેશમાં પહોંચ્યા કે જેનો બાદશાહ અરબ હતો. સરહદ ઉપર જે ચોકીદાર ઊભો હતો તેણે ઈચ્છા કરી કે જેમાં હઝરત બીબી સારા છૂપાયેલાં હતાં તે ખોખાની તલાશી લે. હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.)એ ચોકીદારને કહ્યું,

“જો તમારી ઈચ્છા હોય તો તમે માની લો કે આ ખોખું સોના અને ચાંદીથી ભરેલું છે. હું તેની ઝકાત આપી દઈશ, પણ તમે ખોખાને ખોલતા નહીં.”

પરંતુ ચોકીદારે આગ્રહ કર્યો કે મારે આ ખોખાની તલાશી લેવી જ પડશે, એટલે હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.)એ ખોખું ખોલી દીધું. જ્યારે ચોકીદારે હઝરત બીબી સારાને જોયાં તો તે હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.)ને બાદશાહની પાસે લઈ ગયો.

જ્યારે તે બન્ને બાદશાહ પાસે હાજર થયાં તો બાદશાહ હઝરત બીબી સારાની ખૂબસૂરતીથી આકર્ષાઈ ગયો અને તેમને સ્પર્શવા માટે હાથ લંબાવ્યો. હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.)એ અલ્લાહ પાસે તેમની ઝોજની ઈજ્જત અને આબરૂ બચાવવાની દુઆ માગી. અલ્લાહે દુઆ કબૂલ કરી લીધી અને બાદશાહનો હાથ કઠણ લાકડાનો બની ગયો.

બાદશાહ હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.) સામે કરગરવા લાગ્યો કે તમે અલ્લાહ પાસે દુઆ માગો કે મને મારો હાથ પાછો મળી જાય. તેણે વાયદો કર્યો કે તે ફરીથી કદીય હઝરત બીબી સારા તરફ નજર નહીં કરે. હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.)એ ફરીથી દુઆ માગી અને બાદશાહનો હાથ પાછો જેવો હતો તેવો થઈ ગયો.

હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.)સાથે થોડો સમય વાતચીત કર્યા પછી બાદશાહે ફરીથી હઝરત બીબી સારા તરફ નજર કરી અને પછી એ જ ભૂલ કરી બેઠો. તે હઝરત બીબી સારાને સ્પર્શવા જઈ રહ્યો હતો કે તેનો હાથ લાકડાના ટુકડાની જેમ સૂકાઈ ગયો.

તે પાછો હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.) તરફ વળ્યો અને પાછો અલ્લાહના ઈસ્તિગદાર માટે અને પોતાનો હાથ પાછો મેળવવા માટે કરગરવા લાગ્યો. હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.)એ તેને કહ્યું કે, “આ

દુઆ હું છેલ્લી વાર માગી રહ્યો છું.” હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.)એ ફરમાવ્યું, “અય મારા રબ ! જો આ માણસની તોબા સાચી હોય તો તેના હાથને પાછો જેવો હતો તેવો કરી દે.”

આ દુઆ વડે બાદશાહ પાછો સાજો થઈ ગયો અને હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.)ના મર્તબાથી પ્રભાવિત થઈ ગયો અને તેમના મઝહબ ઉપર ઈમાન લઈ આવ્યો. તેણે હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.)નું ઘણું સન્માન કર્યું અને તેમને ભેટ તરીકે એક કનીઝ આપી કે જે હઝરત બીબી સારાની સેવા કરી શકે. તે કનીઝનું નામ હઝરત બીબી હાજેરા હતું અને બાદશાહે તેમને જ્યાં જવું હોય ત્યાં જવાની છૂટ આપી.

બૈતુલ મુકદ્દસ તરફ જતાં જતાં રસ્તામાં હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.)ને એવા લોકોનું ટોળું મળ્યું કે જેઓ તારાઓની ઈબાદત કરતા હતા. આ લોકો મજૂસી કહેવાતા હતા. હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.)એ નિશ્ચય કર્યો કે તેઓ તેમને અલ્લાહની હિદાયત કરશે. તેમની ગુમરાહી સાબિત કરવા માટે હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.)એ ઘણી વિનમ્ર પદ્ધતિ અપનાવી. હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.)એ પોતાનો જ પરિચય સિતારાપરસ્ત તરીકે આપ્યો અને પછી રાત્રે તેમની સાથે ઈબાદત કરવા બેસી ગયા.

અલ્લાહ તઆલા કુરઆને મજીદમાં ફરમાવે છે :

પારા-૭, સૂરએ અન્આમ, સૂરા-૬, આયત-૭૫ થી ૭૮

وَكَذَلِكَ نُرِيَّ إِبْرَاهِيمَ مَلَكُوتَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلِيَكُونَ مِنَ
 الْمُوقِنِينَ ﴿٤٥﴾ فَلَمَّا جَنَّ عَلَيْهِ اللَّيْلُ رَأَى كَوْكَبًا قَالَ هَذَا رَبِّي فَلَمَّا
 أَفَلَ قَالَ لَا أَحِبُّ الْآفِلِينَ ﴿٤٦﴾ فَلَمَّا رَأَى الْقَمَرَ بَازِعًا قَالَ هَذَا رَبِّي فَلَمَّا
 أَفَلَ قَالَ لَيْسَ لَمْ يَهْدِنِي رَبِّي لَأَكُونَنَّ مِنَ الْقَوْمِ الضَّالِّينَ ﴿٤٧﴾ فَلَمَّا
 رَأَى الشَّمْسَ بَازِعَةً قَالَ هَذَا رَبِّي هَذَا أَكْبَرُ فَلَمَّا أَفَلَتْ قَالَ يُقَوْمُ
 إِنِّي بَرِيءٌ مِّمَّا تُشْرِكُونَ ﴿٤٨﴾

(અને એવી જ રીતે અમે ઈબ્રાહીમને આકાશો તથા પૃથ્વીની સલ્તનત દેખાડવા લાગ્યા કે જેથી તે (દ્રઢ) સંપૂર્ણ વિશ્વાસ રાખનારાઓ માંહેનો થઈ જાય. પછી જ્યારે તે (ઈબ્રાહીમ)ના પર રાત્રી પ્રસરી ગઈ ત્યારે તેણે એક તારો નિહાળ્યો. (તે જોઈ સ્વગત) કહેવા લાગ્યો કે, આ મારો પરવરદિગાર છે, પણ પછી જ્યારે તે અસ્ત પામ્યો ત્યારે કહ્યું કે, હું અસ્ત પામનારાઓને તો દોસ્ત રાખતો નથી. પછી જ્યારે ચંદ્રમાને ઉગતો જોયો (ત્યારે પુનઃ) કહ્યું, આ મારો પરવરદિગાર છે, પછી જ્યારે તે પણ અસ્ત પામ્યો ત્યારે કહ્યું કે, જો મારો પરવરદિગાર મને હિદાયત નહીં કરે તો ખરીત જ હું પણ ભટકેલા લોકો માંહેનો થઈ જઈશ. પછી જ્યારે સૂર્યને ઉગતો દીઠો ત્યારે કહ્યું કે આ જ મારો પરવરદિગાર છે, (કિમકે) આ સૌ કરતાં મોટો છે, પણ

જ્યારે તે (પણ) અસ્ત પામ્યો ત્યારે તેણે કહ્યું કે, હે મારી કોમ ! ખચીત જ હું તો, આ સઘળી વસ્તુઓ કે જેમને તમે અલ્લાહની શરીક ગણો છો, તેનાથી પર (બેઝાર) છું.)

હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.)એ લોકોનું ધ્યાન એવી રીતે દોર્યું કે પહેલાં તેમણે દાવો કર્યો કે સિતારા અને તે પછી ચાંદ અને તે પછી છેલ્લે સૂરજ મારા ખુદા છે, પરંતુ જેમ જેમ આ બધા અસ્ત થતા ગયા તેમ તેમ હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.) તેમનાથી વિમુખ થતા ગયા અને ફરમાવ્યું કે,

“હું આ બધા સતત પરિવર્તિત થતા સર્જનોથી કંટાળી ગયો છું. હું તો એવા અલ્લાહમાં ઈમાન ધરાવું છું કે જે આસમાનો અને જમીનનો સર્જક છે. હું એવા લોકોમાંથી નથી કે જે અલ્લાહની સાથે બીજાઓને શરીક કરે છે અથવા બુતપરસ્તી કરે છે.”

હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.)એ આવી વિનમ્ર પદ્ધતિ વડે લોકોને સાબિત કરી આખું કે તેમની ઈબાદત કેટલી નિર્થક છે, પરંતુ મજૂસીઓએ તેમની સાથે વિવાદ કરવાનું ચાલું રાખ્યું.

હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.)એ કહ્યું, “તમે મારાથી અલ્લાહની બાબતમાં શા માટે વિવાદ કરી રહ્યા છો જ્યારે કે તેણે જ મને સાચા રસ્તાની હિદાયત કરી છે ?”

મજૂરીઓએ તેમની વાત ન માની અને તેમને નુકસાન પહોંચાડવાની ધમકી આપવા લાગ્યા. તે લોકોએ હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.)ને કહ્યું, તમે સિતારાઓના વેરથી ડરો. છેવટે હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.) તે બધા બેવકૂફ લોકોને છોડીને બૈતુલ મુકદ્દસ તરફ આગળ વધ્યા.

હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.) અને હઝરત બીબી સારાને કોઈ ઓલાદ થતી ન હતી તેના કારણે હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.) ઘણા દુઃખી હતા. હઝરત બીબી સારાએ સલાહ આપી કે તમે મારી કનીઝ હઝરત બીબી હાજેરાની સાથે નિકાહ કરી લો, કદાચ અલ્લાહ તમને ઓલાદ આપી દે.

હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.)એ હઝરત બીબી હાજેરા સાથે નિકાહ કરી લીધા અને અલ્લાહે તેમને એક દીકરો આપ્યો જે હઝરત ઈસ્માઈલ (અ.) હતા. પાંચ વર્ષ પછી હઝરત બીબી સારાને પણ એક દીકરો થયો કે જે હઝરત ઈસહાક (અ.) હતા.

હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.)ને નબીઓના પિતા અબૂલ અંબિયા કહેવામાં આવે છે કારણ કે તેમના દીકરા હઝરત ઈસ્માઈલ (અ.)ના વંશમાંથી અરબ નબીઓ આવ્યા કે જેમાં રસૂલલ્લાહ (સ.)નો પણ સમાવેશ થાય છે અને તેમના બીજા દીકરા હઝરત ઈસહાક (અ.)ના વંશમાંથી બની ઈસરાઈલના નબીઓ આવ્યા કે જેમાં હઝરત ઈસા (અ.)નો સમાવેશ થાય છે.

હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.)ને ખલીલુલ્લાહ એટલે કે અલ્લાહના મિત્રના લકબથી ઓળખવામાં આવે છે. જ્યારે હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.)ની વફાતનો સમય આવ્યો તો જે ફરિશ્તો તેમની રૂડ કબ્જ કરવા માટે આવ્યો હતો તેને કહ્યું,

“અલ્લાહને પૂછો, શું કોઈ મિત્ર પોતાના મિત્રનું જીવન લઈ શકે છે ?”

હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.)ના કહેવાનો અર્થ એ હતો કે અલ્લાહ તેમની વફાતનો હુકમ ન આપે કારણ કે તેઓ અલ્લાહના મિત્ર હતા. ઈઝરાઈલ (અ.) આ સવાલનો જવાબ ન આપી શક્યા એટલે અલ્લાહ પાસે પાછા ફરી ગયા.

અલ્લાહે તેમને હુકમ કર્યો કે પાછા હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.)ની પાસે જાઓ અને કહો,

“અય ઈબ્રાહીમ ! શું કોઈ મિત્ર પોતાના મિત્રની દાવતને ઠુકરાવી શકે છે ?”

સબક 11 : હઝરત ઈસ્માઈલ (અ.)

હઝરત ઈસ્માઈલ (અ.)ની જ્યારે વિલાદત થઈ ત્યારે હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.) ૮૬ વર્ષના હતા. નાનકડું બાળક તેના પિતાની આંખોનું નૂર હતું. જ્યારે હઝરત બીબી સારા બન્નેને સાથે જોતાં તો દુઃખી થઈ જતાં કારણ કે તેમને કોઈ ઓલાદ ન હતી.

થોડા સમય પછી તો હઝરત બીબી સારા હઝરત બીબી હાજેરા અને તેમના દીકરાને સામેને સામે જોતા રહેવાનું સહન ન કરી શક્યાં એટલે તેમણે હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.)ને કહ્યું કે આ બન્નેને કોઈ બીજી જગ્યાએ લઈ જાઓ. અલ્લાહના હુકમથી હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.) હઝરત બીબી હાજેરા અને હઝરત ઈસ્માઈલ (અ.)ને લઈને મક્કા આવી ગયા. આ રણ પ્રદેશમાં તેમણે એમની ઝૈજ અને તેમના બાળકોને અલ્લાહના હવાલે કર્યા અને પેલેસ્ટાઈનમાં પોતાના ઘેર પાછા ચાલ્યા ગયા.

કુરઆને મજીદ પ્રમાણે તેમણે આવી દુઆ માગી :

પારા-૧૩, સૂરએ ઈબ્રાહીમ, સૂરા-૧૪, આયત-૩૭

رَبَّنَا إِنِّي أَسْكَنْتُ مِنْ ذُرِّيَّتِي بِوَادٍ غَيْرِ ذِي زَرْعٍ عِنْدَ بَيْتِكَ الْمُحَرَّمِ

رَبَّنَا لِيُقِيمُوا الصَّلَاةَ فَاجْعَلْ أَفْئِدَةً مِنَ النَّاسِ تَهْوِي إِلَيْهِمْ وَارْ

زُقُهُمْ مِنَ الشَّرِّ لَعَلَّهُمْ يَشْكُرُونَ ﴿٣٤﴾

(અય મારા રબ ! મેં મારા કુટુંબને એવી ખીણમાં છોડી દીધું છે કે જ્યાં કોઈ જ વસ્તુ ઊગતી નથી. જે જગ્યા તારા પાક ઘર પાસે છે. અમારા રબ ! તે એટલા માટે કે તેઓ નમાઝ કાયમ કરી શકે, માટે લોકોના દિલો તેમના પ્રત્યે દયાળુ બનાવી દે અને તેમને ફળોની રોજી આપ કે જેથી તેઓ શુક્ર અદા કરી શકે.)

હઝરત બીબી હાજેરા રાણ પ્રદેશમાં એકલાં હતાં તેમ છતાંય તેમણે પોતાના શોહરથી અલ્લાહ પર ભરોસો કેવી રીતે કરવો અને સબર કેવી રીતે કરવી તે વાત શીખી લીધી હતી. જ્યારે તેઓ ભૂખ્યાં અને તરસ્યાં થઈ ગયાં અને બાળકની રોજી બંધ થઈ ગઈ તો તેઓ પાણીની શોધમાં નીકળ્યાં. તેમણે સફા અને મર્વા પહાડીઓ વચ્ચે ઘણી શોધખોળ કરી, પરંતુ સફળતા ન મળી. છેવટે તેઓ નિરાશ થઈને પોતાના બાળકની પાસે આવી ગયાં. અચાનક તેમણે જોયું કે જ્યાં હઝરત ઈસ્માઈલ (અ.)એ પોતાનો પગ પછાડ્યો હતો ત્યાંથી એક ઝરાણું ફૂટી નીકળ્યું છે. તેઓ ઘણાં ખુશ થઈ ગયાં અને ધરાઈને પાણી પીધું.

તે દરમિયાન પાણીથી આકર્ષાઈને પક્ષીઓનું ટોળુ આકાશમાં ઊડવા લાગ્યું. કબીલાના લોકો કે જેઓ નજીકમાં રહેતા હતા, તેઓ પક્ષીઓના ટોળાનો પીછો કરતા કરતા હઝરત બીબી હાજેરા અને હઝરત ઈસ્માઈલ (અ.)ની પાસે પહોંચી ગયા. જ્યારે તેમણે જોયું કે તે બન્ને જંગલમાં એકલાં છે તો તેમણે બન્નેને તેમના કબીલા સાથે આવીને રહેવાની દાવત આપી.

હઝરત બીબી હાજેરા અને હઝરત ઈસ્માઈલ (અ.) જરહમ કબીલાની સાથે રહેવા લાગ્યાં. વખતો વખત હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.) તેમને મળવા આવતા રહેતા હતા. આવી એક મુલાકાતના સમયે કે જ્યારે હઝરત ઈસ્માઈલ (અ.) એક વર્ષના હતા, ત્યારે હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.)એ સપનામાં જોયું કે તેઓ પોતાના દીકરાની કુરબાની આપી રહ્યા છે. તે દિવસ ૮મી ઝિલહજનો દિવસ હતો. તેને યૌમુત્તરવિયા પણ કહેવાય છે. યૌમુત્તરવિયા એટલે કે સપનાનો દિવસ. હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.)ને અલ્લાહના એલકામ સપનામાં જ મળતા રહેતા હતા, પરંતુ આ વખતે જ્યારે તેમણે જોયું કે તેમને પોતાના દીકરાની કુરબાની આપવાનો હુકમ થઈ રહ્યો છે, તો તેઓ વિચારમાં પડી ગયા કે સપનું સાચું છે કે ખોટું.

બીજા દિવસે તેમણે ફરીથી તે જ સપનું જોયું એટલે તેમને ખબર પડી ગઈ કે સપનું સાચું જ છે. આ દિવસને એટલે કે ૮મી ઝિલહજને યૌમુલ અરફાત એટલે કે જાણકારીનો દિવસ પણ કહેવાય છે.

અલ્લાહ તઆલા કુરઆને મજીદમાં ફરમાવે છે :

પારા-૨૩, સૂરએ સાફફાત, સૂરા-૩૭, આયત-૧૦૨

فَلَمَّا بَلَغَ مَعَهُ السَّعْيَ قَالَ يَبْنَىٰ إِنِّي أَرَىٰ فِي الْمَنَامِ أَنِّي أَذْبَحُكَ
فَانْظُرْ مَاذَا تَرَىٰ ۚ قَالَ يَٰأَبَتِ افْعَلْ مَا تُؤْمَرُ سَتَجِدُنِي إِن شَاءَ اللَّهُ مِن

الصَّبِرِينَ ﴿١٠٢﴾

(અને જ્યારે (ઈસ્માઈલ) બાલિગ થઈ ગયો તો તેણે (ઈબ્રાહીમ)ે કહ્યું, અય મારા દીકરા ! મેં
સપનું જોયું છે કે હું તારી કુરબાની આપી રહ્યો છું. તારો શું વિચાર છે ? તેણે (ઈસ્માઈલ)ે કહ્યું,
અય પિતા ! તમને જેવો હુકમ થયો છે એવું કરો. તમે મને, ઈ-શાઅલ્લાહ, સાબેરીનમાંથી
પામશો.)

હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.)એ એક રસ્સી અને છરી હાથમાં લીધી અને પોતાના દીકરાને જંગલ તરફ
લઈ ગયા. રસ્તામાં શયતાન એક ઘરડા માણસના રૂપમાં આવ્યો અને હઝરત ઈબ્રાહીમ(અ.)ને
સમજાવવાની કોશિશ કરવા લાગ્યો કે તમારા દીકરાને મારી નાખીને તમે મોટી ભૂલ કરી રહ્યા છો.
આવી રીતે શયતાન તેમની પાસે ત્રણ વાર આવ્યો અને ત્રણેય વખત હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.)એ
તેને સાત સાત કાંકરા મારીને ભગાડી દીધો.

જ્યારે તેઓ મિના સુધી પહોંચ્યા તો હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.)એ તેમના દીકરાને જમીન ઉપર સુવાડી દીધો અને હાથમાં છરી લીધી. હઝરત ઈસ્માઈલ (અ.)એ જોયું કે તેમના પિતા કેટલા બધા બેચેન થઈ ગયા છે, એટલે તેઓ કહેવા લાગ્યા કે,

“અય મારા પિતા ! તમે મારા હાથ અને પગ બાંધી દો કે જેથી હું તરફડિયાં મારી શકું નહીં, અને તમારી આંખ ઉપર પટ્ટી બાંધી દો કે જેથી તમારે મને મારતાં ન જોવું પડે, અને તમારો કુસ્તો કસીને બાંધી દો કે જેથી મારી માને મારું લોહી તમારા કપડાં ઉપર ન દેખાઈ જાય. તમારી છરીને તેજ ધારવાળી કરી દો કે જેથી તમારું કામ વહેલાં પૂરું કરી શકો. આવી રીતે મને તકલીફ નહીં થાય.”

હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.)એ એવું જ કર્યું કે જેવું તેમના દીકરાએ કહ્યું હતું અને પછી એમના દીકરાનું ગળું કાપી નાખ્યું, પરંતુ જ્યારે તેમણે પોતાના આંખોની પટ્ટી હટાવી તો તેઓ આશ્ચર્યમાં પડી ગયા. તેમણે જોયું કે તેમનો દીકરો તેમની નજીક સહી સલામત ઊભો છે અને તેમની સામે ઝુબડ થયેલો એક દુમ્બો પડ્યો છે.

અલ્લાહ તઆલા કુરઆને મજીદમાં ફરમાવે છે :

પારા-૨૩, સૂરએ સાફફાત, સૂરા-૩૭, આયત-૧૦૪ થી ૧૦૮

وَنَادَيْنَاهُ أَنْ يَا بُرْهَيْمُ ۖ قَدْ صَدَّقَتِ الرُّعْيَا إِنَّا كَذَبُكَ نَجْزِي
 الْمُحْسِنِينَ ۖ إِنَّ هَذَا لَهُوَ الْبَلَاءُ الْمُبِينُ ۖ وَفَدَيْنَاهُ بِذَبْحٍ
 عَظِيمٍ ۖ وَتَرْكُنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ ۖ سَلَّمَ عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ ۖ

(અને અમે તેને નિદા આપી, અય ઈબ્રાહીમ ! ખરેખર તેં તારું સપનું સાચું કરીને દેખાડ્યું છે.

આવી રીતે અમે નેકી કરનારાઓને બદલો આપીએ છીએ. ખરેખર આ એક સ્પષ્ટ આઝમાઈશ

હતી અને અમે તેનો બદલો ઝિબ્દે અઝીમ વડે આપ્યો છે. અને અમે જ આપી છે (આ

નેઅમતને) એને કે જે પછી આવનારામાંથી છે. સલામ થાય હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.) પર.)

આવી રીતે અલ્લાહે હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.)ને જણાવ્યું કે તે હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.)ના ઈમાનનો
 બદલો હઝરત ઈસ્માઈલ (અ.)ને બચાવી લઈને આપી રહ્યો છે. તેમના દીકરાના બદલામાં
 અલ્લાહની રાહમાં કુરબાનીની આ નેઅમત ભવિષ્યમાં આવનારી કોઈ હસ્તીને આપવામાં
 આવશે.

આ હસ્તી ઈમામ હુસયન (અ.) સિવાય કોઈ નથી કે જેમણે ઈસ્લામ ખાતર પોતાની, પોતાના
 પરિવારજનોની અને પોતાના મિત્રોની કુરબાની કરબલાના મેદાનમાં આપી.

હઝરત ઈસ્માઈલ (અ.) આવી રીતે બચી ગયા. એ પછી હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.), હઝરત બીબી સારા પાસે, પેલેસ્ટાઈનમાં ચાલ્યા ગયા. અલ્લાહે હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.) અને તેમના પરિવારજનોના આ અમલોને બધા મુસલમાનો ઉપર વાજિબ કરી દીધા છે, એટલે જ્યારે આપણે હજ કરવા જઈએ છીએ ત્યારે આપણે સફા અને મર્વા વચ્ચે હઝરત બીબી હાજેરાની જેમ સઈ કરીએ છીએ. આપણે મિનામાં જઈને કુરબાની પાણ આપીએ છીએ અને શયતાનને કાંકરા પાણ મારીએ છીએ.

આવી એક અન્ય મુલાકાત વખતે અલ્લાહે હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.)ને હુકમ આપ્યો કે ખાના-એ-કા'બાની ભાંગી પડેલી દીવાલોને પાછી ઊભી કરો.

અલ્લાહ તઆલા કુરઆને મજીદમાં ફરમાવે છે :

પારા-૧, સૂરએ બકરહ, સૂરા-૨, આયત-૧૨૭

وَإِذْ يَرْفَعُ إِبْرَاهِيمُ الْقَوَاعِدَ مِنَ الْبَيْتِ وَإِسْمَاعِيلُ رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا إِنَّكَ

أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿١٢٧﴾

(અને ઈબ્રાહીમ અને ઈસ્માઈલે સાથે મળીને ઘરનો પાયો ઊભો કર્યો. અય અમારા રબ ! અમારા

તરફથી આને કબૂલ કર. ખરેખર તું સમીઅ એટલે કે બધું જ સાંભળનારો અને અલીમ એટલે કે

બધું જ જાણનારો છે.)

બન્ને જાણાએ મળીને ખાના-એ-કા'બાની દીવાલોનું ચણતર કર્યું. હઝરત ઈસ્માઈલ (અ.) પથ્થર ઉપાડી ઉપાડીને આપતા જતા હતા અને હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.) તેમને દીવાલમાં ચણતા જતા હતા. હઝરત જિબ્રઈલ (અ.) દરેક પગલે તેમની હિદાયત કરતા હતા અને તેમણે તે બન્નેને બતાવ્યું કે હજરે અસ્વદને ક્યાં મૂકવો આજે પાણુ હજરે અસ્વદ તે જ જગ્યાએ છે.

સબક 12 : હઝરત યાકૂબ (અ.)

અલ્લાહ તઆલા કુરઆને મજીદમાં હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.) વિષે આવું ફરમાવે છે :

પારા-૧૭, સૂરએ અંબિયા, સૂરા-૨૧, આયત-૭૨, ૭૩

وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ نَافِلَةً ۖ وَكُلًّا جَعَلْنَا صَالِحِينَ ﴿٤٢﴾
 جَعَلْنَاهُمْ آيَةً يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا وَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِمْ فِعْلَ الْخَيْرَاتِ وَإِقَامَ
 الصَّلَاةِ وَإِيتَاءَ الزَّكَاةِ وَكَانُوا لَنَا عَبِيدِينَ ﴿٤٣﴾

(અને અમે તેને ઈસહાક અતા કર્યો, અને વધુમાં ભેટ તરીકે યાકૂબ અને તેમને નેકી કરનારા બનાવ્યા. અને અમે તેમને અમારા હુકમથી હિદાયત માટે ઈમામ બનાવ્યા, અને અમે તેમને નેક કાર્યો કરવાની અને નમાઝ કાયમ કરવાની અને ઝકાત આપવાની વહી કરી, અને તેઓ અમારી ઈબાદત કરનારા હતા.)

હઝરત ઈસહાક (અ.), હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.)ના, તેમની ઝોજા હઝરત બીબી સારાથી થયેલા, નાના દીકરા હતા. હઝરત ઈસહાક (અ.)એ તેમના કાકાની દીકરી રફ્કા સાથે નિકાહ કર્યો અને તેમને ત્યાં બે દીકરા થયા. ઈસુ અને હઝરત યાકૂબ (અ.).

હઝરત યાકૂબ (અ.) સાથે તેમના માબાપને ઘણી મોહબ્બત હતી જેના કારણે હઝરત યાકૂબ (અ.)ના જોડકા ભાઈને ઈર્ષા થતી હતી. બન્ને ભાઈઓમાં ફસાદ ન થાય તે માટે હઝરત ઈસ્હાક (અ.)એ હઝરત યાકૂબ (અ.)ને સલાહ આપી કે તમે પેલેસ્ટાઈનથી હિજરત કરીને ક્રિદાન અરામ ચાલ્યા જાઓ, જ્યાં તેમના મામા લાબાન રહેતા હતા. ક્રિદાન અરામમાં હઝરત યાકૂબ (અ.) તેમના મામાની ખિદમતમાં ગયા, ત્યાં તેમણે તેમના મામાની દીકરી લઈઆ સાથે નિકાહ કર્યો.

જ્યારે તેમની ખિદમતની મુદત પૂરી થઈ તો હઝરત યાકૂબ (અ.) પોતાના પરિવાર અને મિલકત સાથે પેલેસ્ટાઈન તરફ પાછા રવાના થઈ ગયા. પેલેસ્ટાઈનમાં હઝરત યાકૂબ (અ.)એ તેમના ભાઈને સદ્ભાવના વ્યક્ત કરવા ખાતર ભેટસોગાદ મોકલી. તેમના ભાઈએ તેમને કબૂલ કરી લીધી અને તેમનું ભાવભીનું સ્વાગત કર્યું. સમય જતાં બન્ને ભાઈઓમાં જે મન દુઃખ હતું તે દૂર થઈ ગયું.

હઝરત યાકૂબ (અ.)એ કનૂઆનની ધરતી ઉપર વસવાટ કરવાનો નિર્ણય કર્યો. અલ્લાહે તેમને બાર દીકરા અતા કર્યા. તેમના બાર દીકરા ઈસ્હાકના અસ્બાત (પૌત્ર) તરીકે જાણીતા થયા.

તેમનાં બીજાં ઝૌજ રાહીલ વહેલાં વફાત પામ્યાં એટલે હઝરત યાકૂબ (અ.)ને રાહીલના દીકરા બિનયામિન અને યૂસુફ (અ.) ઘણા વહાલા હતા. તેમનો હઝરત યૂસુફ (અ.) પ્રત્યેનો આ પ્રેમ

આગળ જતાં તેમના મોટા દીકરાઓની ઈર્ષાનું કારણ બનવાનું હતું કે જેઓ તેમના નાના ભાઈને કોઈ પણ પ્રકારે મારી નાખવાની યોજના બનાવવાના હતા.

પરંતુ અલ્લાહે હઝરત યૂસુફ (અ.)ને પોતાના રસૂલ તરીકે પસંદ કરી લીધા હતા અને અલ્લાહે તેમની તેમના ભાઈઓના બદ ઈરાદાઓથી હિફાઝત કરી.

સબક 13 : હઝરત અય્યૂબ (અ.)

હઝરત અય્યૂબ (અ.) હઝરત ઈસહાક (અ.)ના પૌત્ર હતા કે જે હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.)ના દીકરા હતા અને હઝરત અય્યૂબ (અ.)ની ઝૌજ હઝરત યૂસુફ (અ.)ની પૌત્રી હતાં.

અલ્લાહે તેમને ઘણી નેઅમતો આપી હતી :

- ઘેટાંનું મોટું ટોળું.
- ઘણી બધી જમીન.
- ઘણી બધી ઓલાદ.
- લોકોમાં ઈજ્જત.

હઝરત અય્યૂબ (અ.) પોતાના ધનમાંથી ઘણું દાન કરતા હતા, યતીમોની સંભાળ રાખતા હતા અને ગરીબોને ખાવાનું ખવડાવતા હતા. તેઓ બધાની જરૂરિયાતોનું ધ્યાન રાખતા હતા, ખાસ કરીને તેમના સગા સંબંધીઓની, જેમની સાથે રહેમદિલીથી વર્તન કરતા હતા. આ બધી નેઅમતોના કારણે હઝરત અય્યૂબ (અ.) અલ્લાહનો શુક્ર કરતા રહેતા હતા.

હઝરત અય્યૂબ (અ.)નું અલ્લાહ પ્રત્યે ઈમાન જોઈને શયતાને તેમને ગુમરાહ કરવાનો નિર્ણય કર્યો. તેનો સામનો એક નબી સાથે થવાનો હતો, માટે શયતાને અલ્લાહ પાસે હઝરત અય્યૂબ (અ.)ના મામલામાં દખલ કરવાની શક્તિની દુઆ માગી અને કહ્યું,

“અય અલ્લાહ ! અય્યૂબ એટલા માટે તારો શુક્ર કરતો રહે છે કે તેની પાસે આટલી બધી નેઅમતો છે. મને તેના મામલાઓ ઉપર કાબૂ આપ અને હું તેને તારાથી દૂર કરી દઈશ.”

અલ્લાહ તો હઝરત અય્યૂબ (અ.)ના સબર અને સાબિતકદમીથી વાકેફ જ હતો, પરંતુ તેના નબીની આઝમાઈશ કરવા માટે અને માનવજાતને સબક આપવા માટે તેણે શયતાનની વિનંતી કબૂલ કરી દીધી.

શયતાન દુનિયામાં પાછો આવ્યો અને આવી રીતે હઝરત અય્યૂબ (અ.)ને સતાવવાનું શરૂ કરી દીધું :

- હઝરત અય્યૂબ (અ.)નાં બધાં જાનવરો મરણ પામ્યાં.
- તેમની મિલકત બરબાદ થઈ ગઈ.
- તેમની ઓલાદ પણ મૃત્યુ પામી.

પરંતુ હઝરત અય્યૂબ (અ.) અલ્લાહ તરફ પહેલાં કરતાંય વધુ ઉત્સાહથી વળ્યા.

જ્યારે શયતાને જોયું કે તેની યોજના નિષ્ફળ ગઈ તો તેણે આ પ્રમાણે હઝરત અય્યૂબ (અ.) માટે વધારે મુશ્કેલીઓ ઊભી કરી :

- હઝરત અય્યૂબ (અ.)નું સ્વાસ્થ્ય કથળી ગયું અને તેમને એક મોટી બીમારી લાગુ પડી ગઈ.
- હઝરત અય્યૂબ (અ.)ની તકલીફો જોઈને લોકો કહેવા લાગ્યા કે તેમણે જરૂર કોઈ એવો ગુનો કર્યો છે કે જેની સજા અલ્લાહ તરફથી મળી રહી છે અને લોકો તેમનાથી દૂર રહેવા લાગ્યા.
- છેવટે લોકોએ તેમને તેમની કોમમાંથી નાત બહાર (વિખૂટા) મૂકી દીધા, એટલે કે તેમને શહેર છોડીને જવું પડ્યું.

હઝરત અય્યૂબ (અ.) જંગલમાં રહેવા લાગ્યા અને અલ્લાહની ઈબાદત કરી કરીને સમય પસાર કરવા લાગ્યા. તેમનાં ફક્ત એક વફાદાર સાથી, તેમનાં ઝૌજ રહમા હતાં કે જે લોકોના ત્યાં ઘરકામ કરીને રોજી કમાઈને હઝરત અય્યૂબ (અ.)નું ભરણપોષણ કરતાં હતાં.

ઘણાં વર્ષો વીતી ગયાં. હઝરત અય્યૂબ (અ.) સાબિતકદમીથી અલ્લાહની ઈબાદત કરતા રહેતા હતા અને શયતાન તેમને વિવશતાથી જોઈ રહ્યો હતો. છેવટે તેણે નિર્ણય કર્યો કે હું હઝરત અય્યૂબ (અ.)ની ઝોજના કારણે તેમની સબરને અજમાવી જોઉં.

એક દિવસે શયતાન માણસના સ્વરૂપમાં રહમા પાસે આવ્યો અને કહેવા લાગ્યો કે, “મને તમારા શોહરની બીમારીનો ઈલાજ ખબર છે. તમે એક ઘેટુ લો અને તેને અલ્લાહના નામના બદલે હઝરત અય્યૂબ (અ.)ના નામે ઝિબ્દે કરો. શયતાને દાવો કર્યો કે એનું માંસ ખાવાથી હઝરત અય્યૂબ (અ.) તરત જ સાજ થઈ જશે.”

જ્યારે હઝરત બીબી રહમા પાછાં આવ્યાં અને પોતાના શોહરને આ વાત કરી તો તેઓ તરત જ સમજી ગયા કે શું થયું હશે.

હઝરત અય્યૂબ (અ.)એ ફરમાવ્યું, “શું મારા રબના દુશ્મને તને ગુમરાહ કરી દીધી છે ? અફ્સોસ છે તારા ઉપર ! આપણે અલ્લાહની રહેમતના કારણે કેટલાં વર્ષો ખુશાલીમાં વિતાવ્યાં છે ?

હઝરત બીબી રહમાએ જવાબ આપ્યો, “૮૦ વર્ષ.”

હઝરત અય્યૂબ (અ.)એ ફરમાવ્યું, “અને આપણે આ આઝમાઈશમાં કેટલાં વર્ષથી સપડાયાં છીએ ?”

હઝરત બીબી રહમાએ જવાબ આપ્યો, “સાત વર્ષથી.”

પછી હઝરત અય્યૂબ (અ.)એ ગુસ્સામાં આવીને ફરમાવ્યું, “જેટલાં વર્ષો આપણે ખુશાલીમાં વિતાવ્યાં તેટલાં વર્ષો સુધી જ આપણે આ મુસીબતો ઉપર સબર કેમ ન કરી શકીએ ? અલ્લાહની કસમ ! જો મારી બીમારી દૂર થઈ જશે તો હું તારી આ ખોટી સલાહને કારણે તને ૧૦૦ કોરડા મારીશ.”

પછી હઝરત અય્યૂબ (અ.)એ તેમને કહ્યું કે, “દૂર ચાલી જા અને મને એકલો છોડી દે.”

છેવટે હઝરત અય્યૂબ (અ.) અલ્લાહ તરફ પાછા વળ્યા અને અલ્લાહ પાસે, શયતાનના તેમને બહેકાવવા માટે કરેલા દુષ્કૃત્યોની, ફરિયાદ કરી.

અલ્લાહ તઆલા કુરઆને મજીદમાં ફરમાવે છે :

પારા-૧૭, સૂરએ અંબિયા, સૂરા-૨૧, આયત-૮૩ અને ૮૪મી આયત અધૂરી.

وَأَيُّوبَ إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُ أَنِّي مَسَّنِيَ الضُّرُّ وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّحِيمِينَ ﴿٨٣﴾
 فَاسْتَجَبْنَا لَهُ فَكَشَفْنَا مَا بِهِ مِنْ ضُرٍّ وَآتَيْنَاهُ أَهْلَهُ وَمِثْلَهُم مَّعَهُمْ
 رَحْمَةً مِّنْ عِنْدِنَا وَذِكْرَىٰ لِلْعَبِيدِينَ ﴿٨٤﴾

(અને (યાદ કરો) અય્યૂબને જ્યારે તેણે તેના રબને નિદા આપી કે મને તકલીફ આવી પડી છે
 અને તું અરહમુર્રહીમીન છે. એટલે અમે તેની દુઆ કબૂલ કરી અને તેની તકલીફને દૂર કરી.)

અલ્લાહે હઝરત અય્યૂબ (અ.)ની દુઆઓ કબૂલ કરી અને તેમની મુસીબતોને દૂર કરી દીધી.

અલ્લાહ તઆલા કુરઆને મજીદમાં ફરમાવે છે :

પારા-૨૩, સૂરએ સ્વાદ, સૂરા-૩૮, આયત-૪૨ થી ૪૪

أَرْكُضْ بِرَجُلِكَ ۖ هَذَا مُغْتَسَلٌ بَارِدٌ وَشَرَابٌ ﴿٨٥﴾ وَهَبْنَا لَهُ أَهْلَهُ وَمِثْلَهُمْ مَّعَهُمْ رَحْمَةً مِنَّا وَذِكْرَىٰ لِأُولِي الْأَلْبَابِ ﴿٨٦﴾ وَخُذْ بِيَدِكَ
 ضِغْثًا فَاضْرِبْ بِهِ وَلَا تَحْنُطْ ۖ إِنَّا وَجَدْنَاهُ صَابِرًا ۖ نِعْمَ الْعَبْدُ ۖ إِنَّهُ أَوَّابٌ

(તારો પગ જમીન ઉપર પછાડ. આ (ઝરાણું) નાહવા માટે છે. ઠંડું અને પીવા માટે. પછી અમે તેને આપ્યા તેના લોકો અને તેમની સાથે તેમના જેવા જે અમારા તરફથી રહેમત હતી અને બુધ્ધિશાળીઓ માટે બોધપાઠ હતો. અને તારા હાથમાં પકડી લે થોડું લીલું ઘાસ અને તેના વડે માર, અને તારી કસમને તોડ નહીં. ખરેખર અમે તેને સાબિર પામ્યો, કેટલો સારો બંદો ! ખરેખર એ ફરી ફરીને પાછો આવનાર હતો.)

હઝરત અય્યૂબ (અ.)એ પોતાનો પગ જમીન ઉપર પછાડ્યો અને એક ઝરાણું ફૂટી નીકળ્યું. જ્યારે તેમણે તેનાથી ગુસલ કર્યું તો તેમની બીમારી દૂર થઈ ગઈ અને તેઓ પાછા સાજા થઈ ગયા. તેમની ઝોજા હઝરત બીબી રહમાને તેમની ઘણી ચિંતા હતી, પરંતુ જ્યારે તેઓ ઘેર પાછા આવ્યા તો તેમના શોહરને સાજા થઈ ચૂકેલા જોઈને ઘણાં ખુશ થઈ ગયાં.

અલ્લાહે હઝરત અય્યૂબ (અ.)ને બધી નેઅમતો પાછી આપી દીધી. તેમની ઘણી ઓલાદ થઈ અને તેમની હિદાયત ઉપર પહેલાં કરતાં વધારે લોકો ઈમાન લઈ આવ્યા.

આપણા માટે હઝરત અય્યૂબ (અ.)ના સબરની અંદર એક મોટો બોધપાઠ છે. તેમણે એટલી બધી મુશ્કેલીઓ ઉઠાવી તેમ છતાં તેમના દિલમાં કડવાશ પેદા થઈ નહીં. તેઓ અલ્લાહની ઈચ્છા સામે સમર્પિત રહ્યા. જે લોકો અલ્લાહની રજા પામવામાં સાબિતકદમ રહે છે, અલ્લાહ તેમને ઘણી બધી નેઅમતો આપે છે.

સબક 14 : હઝરત દાવૂદ (અ.)

બની ઈસરાઈલ કે જેમને હઝરત મૂસા (અ.) મિસ્ર દેશની બહાર લઈ આવ્યા હતા, તેમણે પેલેસ્ટાઈનમાં વસવાટ કરી દીધો હતો, પરંતુ પેલેસ્ટાઈનમાં તેઓ હંમેશાં ક્રિસ્તીનીઓ સાથે યુધ્ધ કરતા રહેતા હતા. છેવટે ક્રિસ્તીનીઓએ તેમને તેમના ઘરોમાંથી કાઢીને નિર્વાસિત કરી દીધા.

છેલ્લા યુધ્ધમાં તાબૂતે સકીના કે જેની અંદર તૌરાતની અસલ તખ્તીઓ હતી તે ખોવાઈ ગઈ કે જેના કારણે બની ઈસરાઈલ હિંમત હારી ગયા. તેમણે આવી રીતે બેવતનીમાં ઘણાં વર્ષ કાઢી દીધાં. પછી તે હઝરત સમૂઈલ (અ.) પાસે આવ્યા, અને તેમને રજૂઆત કરી કે અમારા ઉપર એક મજબૂત બાદશાહની નિયુક્તિ કરી દો, જેથી અમે અમારી ધરતી પાછી જીતી શકીએ.

અલ્લાહના હુકમથી હઝરત સમૂઈલ (અ.)એ બાદશાહ તરીકે તાલૂતની નિયુક્તિ કરી દીધી. બની ઈસરાઈલે વાંધો ઉઠાવ્યો કે તાલૂત તો ગરીબ અને અજ્ઞાણ્યો માણસ છે, પરંતુ હઝરત સમૂઈલ (અ.)એ તેમને જાણાવ્યું કે તેમની પાસે તમારા કરતાંય વધારે ઈલ્મ, બુદ્ધિ અને શક્તિ છે અને તેઓ ખરેખર તમને જીત અપાવશે.

તાલૂતને તાબૂતે સકીના શોધવામાં વીસ વર્ષ લાગ્યાં. લોકોને તાબૂતે સકીના પાછી મળી ગઈ એટલે તેમણે પેલેસ્ટાઈન ઉપર ચડાઈ કરી દીધી. ક્રિસ્તીનીઓના લશ્કરનો સરદાર જાલૂત નામનો એક કદાવર માણસ હતો. જાલૂતને જોતાં જ બની ઈસરાઈલ ડરી ગયા અને કોઈએ તેનો સામનો કરવાની હિંમત કરી નહીં.

હઝરત દાવૂદ (અ.) તાલૂતના લશ્કરની સાથે હતા. તેઓ તે સમયે કિશોર અવસ્થામાં હતા અને લડવા માટે આવ્યા ન હતા. તેમનું કામ તેમના ત્રણ મોટા ભાઈઓ કે જે લશ્કરમાં યોધા તરીકે આવ્યા હતા, તેમની સેવા કરવાનું હતું અને બીજું કામ યુધ્ધની ખબર તેમના પિતાને પહોંચાડવાનું હતું. જ્યારે તાલૂતે જોયું કે તેમના લશ્કરીઓ જાલૂતથી ડરી ગયા છે તો તેમણે તેમના લશ્કરીઓના પ્રોત્સાહન માટે મોટાં મોટાં ઈનામોની જાહેરાત કરી. તાલૂતે વાયદો કર્યો કે જે કોઈ જાલૂતને મારી નાખશે, હું તેની સાથે મારી દીકરીના નિકાહ કરાવી દઈશ.

રણ મેદાનમાં અફરાતફરી ફેલાઈ. તેનાથી હઝરત દાવૂદ (અ.)નું ધ્યાન તે બાજુ ખેંચાયું. તેમણે પોતાની જગ્યા છોડી દીધી અને શું થઈ રહ્યું છે તે જાણવા માટે બહાર આવી ગયા. જ્યારે તેમણે દ્રશ્ય જોયું તો તેઓ તાલૂત પાસે આવ્યા અને ફરમાવ્યું,

“હું આ શયતાન સાથે લડાઈ કરી શકવા સક્ષમ છું કારણ કે મેં મારા પિતાનાં ઘેટાં પર હુમલો કરનાર એક વાઘને અને એક રીંછને માર્યા છે.”

હઝરત દાવૂદ (અ.)ના આવા બહાદુરીભર્યા શબ્દોથી તાલૂત પ્રભાવિત થઈ ગયા. તેમણે હઝરત દાવૂદ (અ.)ને બખ્તર પહેરાવ્યું અને પોતાનો ખ્યાલ રાખવાનો નિર્દેશ કર્યો.

હઝરત દાવૂદ (અ.) જલૂત સામે લડવા આવ્યા તે પહેલાં તેમણે પોતાનું બખ્તર ઉતારી દીધું હતું, કારણ કે તેનાથી તેમને હલનચલનમાં અવરોધ થતો હતો. તેઓ દુશ્મન સામે ફક્ત એક ગોફ્ફા અને ઘેટાં ચારવાની એક લાકડી લઈને ઊભા થઈ ગયા. જલૂતને પરિસ્થિતિ સમજાય તે પહેલાં જ હઝરત દાવૂદ (અ.)એ તેની તરફ ગોફ્ફામાંથી પથ્થર તાકીને ફેંક્યો. પથ્થર જલૂતના કપાળ ઉપર એટલો જોરથી વાગ્યો કે જલૂતને મૂર્છા આવી ગઈ અને તે જમીન પર પડી ગયો. હઝરત દાવૂદ (અ.)એ પછી જલૂતની વજનદાર તલવાર મ્યાનમાંથી ખેંચી કાઢી અને તેનું માથું કાપી નાખ્યું. પોતાના સૌથી મહાન યોધાને આવી રીતે મૃત પડેલો જોઈને ક્રિસ્તીનીઓ ગભરાઈ ગયા.

હઝરત દાવૂદ (અ.)ની બહાદુરીના બદલામાં તાલૂતે તેમના નિકાલ પોતાની દીકરી મિકાત સાથે કરી દીધા.

અલ્લાહ તઆલા કુરઆને મજીદમાં ફરમાવે છે :

પારા-૨, સૂરએ બકરહ, સૂરા-૨, આયત-૨૫૧નો એક ભાગ :

فَهَزَمُوهُمْ بِإِذْنِ اللَّهِ وَقَتَلَ دَاوُدُ جَالُوتَ وَاتَّهَى اللَّهُ الْمُلْكَ وَالْحِكْمَةَ

(અલ્લાહની મરજીથી તેમણે તેમના દુશ્મનને હરાવી દીધો. તાલૂતે જાલૂતને મારી નાખ્યો અને

અલ્લાહે તેને બાદશાહત અને હિક્મત આપી...)

હઝરત દાવૂદ (અ.)ને તાલૂતના લશ્કરમાં સિપેહસાલાર બનાવી દેવામાં આવ્યા. તાલૂતના દીકરા યૂનસાન સાથે તેમને ઘણી જ મિત્રતા હતી એટલે હઝરત દાવૂદ (અ.) તાલૂતના દેશમાં ઘણા શક્તિશાળી અને લોકપ્રિય થઈ ગયા. તાલૂતની વફાત પછી હઝરત દાવૂદ (અ.)ને બાદશાહત મળી.

હઝરત દાવૂદ (અ.)ને અલ્લાહ તરફથી ઘણા મોઝજિઝા મળ્યા હતા :

- અલ્લાહે તેમને હિક્મત આપી હતી અને આસમાની કિતાબ ઝબૂર આપી હતી, જેની તિલાવત તેઓ એવા મધુર અવાજમાં કરતા હતા કે લોકો અલ્લાહના શબ્દો તરફ આકર્ષાઈ જતા હતા. જ્યારે તેઓ અલ્લાહની હમ્દ બજાવી લાવતા તો પહાડો અને પક્ષીઓ પણ તેમનો સાથ આપતાં હતાં.
- લોખંડ તેમના હાથમાં મીણ જેવું થઈ જતું હતું જેના કારણે તેઓ ખૂબ ઓછા વજનમાં લોખંડની સાંકળવાળાં બખ્તર બનાવી શકતા હતા. આ બખ્તર લશ્કરને વેચીને રોજી કમાતા હતા.

અલ્લાહ તઆલા કુરઆને મજીદમાં ફરમાવે છે :

પારા-૨૨, સૂરએ સબા, સૂરા-૩૪, આયત-૧૦

وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُدَ مِنَّْا فَضْلًا ۖ يَا جِبَالُ أَوِّبِي مَعَهُ وَالطَّيْرَ ۚ وَالنَّيْلَ
الْحَدِيدَ

(ખરેખર અમે દાવૂદ ઉપર ફઝલ કર્યો, અય પહાડો ! તેની સાથે અલ્લાહની હમ્દ કરો અને અય

પક્ષીઓ ! તમે પણ, અને અમે તેના માટે લોખંડને નરમ કરી દીધું.)

સબક 15 : હઝરત સુલયમાન (અ.)

હઝરત સુલયમાન (અ.), હઝરત દાવૂદ (અ.)ના સૌથી નાના દીકરા હતા અને તેમના પછી નબી થયા. અલ્લાહે તેમને કોઈ પણ સમયની સૌથી મોટી બાદશાહત આપી હતી.

- તેઓ પવન ઉપર કાબૂ ધરાવતા હતા અને પોતાના તખ્તને કોઈ પણ જગ્યાએ લઈ જવા માટે પવનનો ઉપયોગ કરતા હતા.
- ઈન્સાનો અને જિન્નાતો બન્ને તેમની સેવા કરતા હતા.
- તેઓ પક્ષીઓની ભાષા જાણતા હતા અને પક્ષીઓને તેમની જ ભાષામાં હુકમ કરતા હતા.

ઉપરોક્ત મોઅજિઝાઓના કારણે હઝરત સુલયમાન (અ.)ની બાદશાહત ઘણી શક્તિશાળી હતી અને ઘણા બધા દેશો ઉપર તેમનું રાજ હતું. જ્યારે હઝરત સુલયમાન (અ.)નું લશ્કર ચડાઈ કરવા નીકળતું તો તે એક ભયભીત કરનારું દ્રશ્ય બની જતું.

કુરઆને મજીદ આવા એક દ્રશ્યનું આવી રીતે વર્ણન કરે છે :

પારા-૧૮, સૂરએ નમ્લ, સૂરા-૨૭, આયત-૧૭, ૧૮

وَحُشِرَ لِسُلَيْمَانَ جُنُودُهُ مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ وَالطَّيْرِ فَهُمْ يُوزَعُونَ ﴿١٤﴾
 حَتَّىٰ إِذَا آتَوْنَ عَلَىٰ وَادٍ النَّمْلِ قَالَتْ نَمْلَةٌ يَا أَيُّهَا النَّمْلُ ادْخُلُوا
 مَسْكِنَكُمْ لَا يَحْطِمَنَّكُمْ سُلَيْمَانُ وَجُنُودُهُ ۖ وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿١٥﴾

(અને હઝરત સુલયમાન (અ.)ના લશ્કરોમાં જિન્નાતો અને ઈન્સાનો અને પક્ષીઓ ભેગા
 કરવામાં આવ્યાં હતાં અને તેમને હોદ્દા આપવામાં આવ્યા હતા. જ્યારે તે બધા નમ્લ (કીડી)ની
 વાદીમાં આવ્યા તો એક કીડી બોલી, અય કીડીઓ ! પોતપોતાના ઠેકાણે ચાલ્યા જાઓ કે તમે
 સુલયમાન અને તેમના લશ્કરોના નીચે અજાણતાં કચડાઈ ન જાઓ.)

હઝરત સુલયમાન (અ.)એ કીડીની ચેતવણી સાંભળી લીધી અને તેને પાસે બોલાવી.

હઝરત સુલયમાન (અ.)એ ફરમાવ્યું, “શું તમે આ વાત માની શકો છો કે અલ્લાહનો નબી
 અલ્લાહની મખ્લૂકને નુકસાન પહોંચાડે ?”

તો કીડીએ જવાબ આપ્યો કે, “ના, હું એમ નથી માનતી, પણ મને ચિંતા હતી કે બીજી બધી
 કીડીઓ તમારા લશ્કરનો દબદબો જોઈને અલ્લાહે તેમને જે નેઅમતો આપેલી છે તેમની કિંમત
 ઓછી આંકશે અને આવી રીતે નાશુકી કરી બેસશે. એટલા માટે મેં તેમને કહ્યું કે એવી જગ્યાએ
 ચાલ્યા જાઓ કે જ્યાં તમને લશ્કર ન દેખાય.

એક દિવસ હઝરત સુલયમાન (અ.)એ જોયું કે તેમનો દૂત હુદહુદ પક્ષી હાજર નથી.

અલ્લાહ તઆલા કુરઆન મજીદમાં ફરમાવે છે :

પારા-૧૯, સૂરએ નમ્લ, સૂરા-૨૭, આયત-૨૦, ૨૧

وَتَفَقَّدَ الطَّيْرَ فَقَالَ مَا لِيَ لَا أَرَى الْهُدُودَ ۖ أَمْ كَانَ مِنَ الْغَائِبِينَ ﴿٢٠﴾

لَأُعَذِّبَنَّهُ عَذَابًا شَدِيدًا أَوْ لَأَذْبَحَنَّهُ أَوْ لَيَأْتِيَنِي بِسُلْطَنٍ مُّبِينٍ ﴿٢١﴾

(અને તેણે પક્ષીઓની ચકાસણી કરી અને કહ્યું કે, શા માટે મને હુદહુદ દેખાતો નથી ? શું તે ગેરહાજર છે ? હું ખરેખર તેને મોટી સજા કરીશ અથવા તો તેને ઝિબ્દે કરી નાખીશ અથવા તો તે મને સ્પષ્ટ કારણ બતાવે.)

વધારે સમય વીત્યો ન હતો કે હુદહુદ પક્ષી હાજર થઈ ગયું અને કહેવા લાગ્યું, “હું એવા દેશમાં જઈ આવ્યો છું કે જેના વિષે તમને કંઈ જ ખબર નહીં હોય. તે દેશનું નામ સબા છે અને તેના ઉપર એક સ્ત્રીનું રાજ છે. જે પોતાના લોકો ઉપર સંપૂર્ણ કાબૂ ધરાવે છે. તેનું તખ્ત આલીશાન છે, પરંતુ તેઓ બધા સૂરજની પરસ્તિશ કરે છે અને અલ્લાહને ભૂલી ચૂક્યા છે.”

હઝરત સુલયમાન (અ.)એ સબાની રાણી બિલ્કીસને પત્ર લખ્યો કે, “બિસ્મિલ્લાહિર રહમાનિર રહીમ. મારી સામે બળવો ન કરો અને અલ્લાહને સમર્પિત થઈને મારી તરફ આવી જાઓ.”

જ્યારે બિલ્કીસે પત્ર વાંચ્યો તો તેમણે પોતાના વજીરોને મંતવ્ય પૂછવા બોલાવ્યા. વજીરોએ જવાબ આપ્યો કે આપણી પાસે શક્તિશાળી લશ્કરો છે અને આપણે યુધ્ધ કરવાથી ડરતા નથી, પરંતુ છેલ્લો નિર્ણય તો રાણી પોતે જ કરી શકે છે.

બિલ્કીસને આખો મામલો શાંતિથી સુલઝાવી દેવો હતો, એટલે તેમણે તેમના દૂતોને હઝરત સુલયમાન (અ.) પાસે કિંમતી ભેટસોગાદ સાથે મોકલ્યા અને પોતે હઝરત સુલયમાન (અ.)ના જવાબની રાહ જોવા લાગ્યા. જ્યારે સબાના દૂત હઝરત સુલયમાન (અ.)ના રાજ્યમાં આવ્યા તો તેઓ ત્યાંના મકાનોની અને મહેલોની શાન જોઈને આશ્ચર્યમાં પડી ગયા.

હઝરત સુલયમાન (અ.)એ તેમનું સ્વાગત કર્યું અને પોતાના પત્રનો જવાબ માગ્યો. જ્યારે તે લોકોએ હઝરત સુલયમાન (અ.)ને ભેટસોગાદ આપી તો તેમણે બેચેન થઈને ભેટસોગાદ બાજુ પર મૂકી દીધી અને ફરમાવ્યું,

“આ બધી ધન દોલત છે શું ? મને અલ્લાહે એવી નેઅમતો આપેલી છે કે જે કોઈની પાસે નથી. તમારા દેશ પાછા ચાલ્યા જાઓ, અને તમારી રાણીને જાણાવી દો કે હું સબા તરફ એવું લશ્કર મોકલી રહ્યો છું કે જેનો સામનો કોઈ કરી શકશે નહીં.”

જ્યારે બિલ્કીસે આ જવાબ સાંભળ્યો અને હઝરત સુલયમાન (અ.)ની શક્તિ વિષે જાણ્યું તો તેમણે ફેસલો કર્યો કે તેઓ હઝરત સુલયમાન (અ.)ના શરણે ચાલ્યા જશે અને ઈસ્લામ કબૂલ કરવાની તેમની દાવત કબૂલ કરી લેશે.

જ્યારે હઝરત સુલયમાન (અ.)એ જાણ્યું કે બિલ્કીસ તેમના રાજ્યમાં આવી રહ્યાં છે તો તેમણે તેમના લોકોને સંબોધીને ફરમાવ્યું, “તમારામાંથી એવું કોણ છે કે જે સબાની રાણી અહીં પહોંચે તે પહેલાં તેનું તખ્ત મને લાવી આપે ?”

તેમાંથી એક જિને કહ્યું, “હું તખ્તને તમે તમારી જગ્યા પરથી ઊભા થાઓ એ પહેલાં લાવી શકું છું.”

પરંતુ આસિફ ઈબ્ને બરખીયા કે જેમને હઝરત સુલયમાન (અ.)એ ઈસ્મે આઝમ શિખવાડ્યું હતું, તેમણે જે કહ્યું તેને અલ્લાહ તઆલા કુરઆને મજીદમાં આવી રીતે વર્ણવે છે :

પારા-૧૮, સૂરએ નમ્લ, સૂરા-૨૭, આયત-૪૦નો એક ભાગ

قَالَ الَّذِي عِنْدَهُ عِلْمٌ مِّنَ الْكِتَابِ أَنَا آتِيكَ بِهِ قَبْلَ أَن يَرْتَدَّ إِلَيْكَ
طَرْفُكَ ۚ فَلَمَّا رَأَاهُ مُسْتَقِرًّا عِنْدَهُ قَالَ هَذَا مِن فَضْلِ رَبِّي ۚ لِيَبْلُوَنِي
ءَأَشْكُرُ أَمْ أَكْفُرُ ۚ

(તેણે કહ્યું કે, જેની પાસે કિતાબનું થોડું ઈલ્મ હતું, હું લઈ આવીશ તેને તમારી પાસે એ પહેલાં કે તમારી પલક ઝપકે, અને જ્યારે તેણે તેને પોતાની પાસે જોયું તો કહ્યું આ મારા રબના ફઝલથી છે કે તે મને અજમાવી જુએ કે હું શુક્ર કરું છું કે નાશુકી કરું છું.)

બિલ્કીસના આગમનની તૈયારી રૂપે હઝરત સુલયમાન (અ.)એ કાયનો મહેલ બનાવવાનો હુકમ કર્યો હતો. કાયના ભોયતળિયા નીચે પાણીનો હોઝ હતો જેની અંદર વિવિધ પ્રકારની માછલીઓ તરતી હતી. જ્યારે બિલ્કીસ આવ્યાં તો હઝરત સુલયમાન (અ.) તેમને મહેલમાં લઈ ગયા.

અલ્લાહ તઆલા કુરઆને મજીદમાં ફરમાવે છે :

પારા-૧૮, સૂરએ નમ્લ, સૂરા-૨૭, આયત-૪૪

قِيلَ لَهَا ادْخُلِي الصَّرْحَ ۖ فَلَمَّا رَأَتْهُ حَسِبَتْهُ لُجَّةً ۖ وَكَشَفَتْ عَنْ سَاقِهَا
 قَالَتْ إِنَّهُ صَرْحٌ مُّرَدٌّ مِّنْ قَوَارِيرَ ۖ قَالَتْ رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي وَأَسْلَمْتُ
 مَعَ سُلَيْمَانَ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۝

(તેણીને કહેવામાં આવ્યું, મહેલમાં દાખલ થાઓ, પરંતુ જ્યારે તેણીએ જોયું તો સમજી કે આ તો

પાણીનો હોઝ છે એટલે પોતાના પગ ખોલી દીધા. (સુલયમાને) કહ્યું, ખરેખર આ તો ફક્ત

કાયનો મહેલ છે. (તેણીએ) કહ્યું, અય મારા રબ ! ખરેખર મેં પોતાની જાત ઉપર જુલ્મ કર્યો અને

(હું સુલેમાનની સાથે આલમીનના રબ અલ્લાહ માટે સમર્પિત થઈ રહી છું.)

બિલ્કીસને પાણી દેખાયું એટલે ભ્રમિત થઈ ગયાં અને પોતાનો પોષાક ભિજઈ ન જાય તે માટે ઘૂંટણ સુધી ઊંચકી લીધો. જ્યારે તેમને પોતાની ભૂલ સમજાઈ ગઈ તો તરત જ સમજી ગયાં કે હઝરત સુલયમાન (અ.) તેમને શું ઈશારો કરી રહ્યા છે.

હઝરત સુલયમાન (અ.) તેમને બતાવી રહ્યા હતા કે દરેક વસ્તુ જેવી દેખાય તેવી જ હોય એ જરૂરી નથી અને જે સૂરજની તે પરસ્તિશ કરી રહ્યાં છે તે જાહેરમાં તો એક મહાન શક્તિ છે, પરંતુ તેના સિવાય પણ તેના કરતાં વધારે મહાન શક્તિ તેની પાછળ છે.

તે બુધ્ધિશાળી સ્ત્રી તરત જ હઝરત સુલયમાન (અ.)ના ઈશારાને સમજી ગયાં અને અલ્લાહ તરફ તોબા કરતાં પાછાં વળ્યાં અને ઈમાન લઈ આવ્યાં.

હઝરત સુલયમાન (અ.)એ પછી તેમને સબા પાછાં મોકલી દીધાં અને તેમને પોતાના (સુલયમાનના) નામથી રાજપાટ ચલાવવાની રજા આપી.

હઝરત સુલયમાન (અ.) તેમના લોકો ઉપર ઈન્સાફની સાથે લાંબા સમય સુધી રાજ કરતાં રહ્યાં. તેમની બાદશાહત, આજે જેટલી દુનિયાની આપણને જાણકારી છે તેના ઘણા બધા ભાગ સુધી,

ફેલાયેલી હતી. તેમને આ બાદશાહતની નેઅમત અલ્લાહે તેમની એ દુઆના બદલામાં બક્ષી હતી કે જેને અલ્લાહ તઆલા કુરઆને મજીદમાં આવી રીતે વર્ણવે છે :

પારા-૨૩, સૂરએ સ્વાદ, સૂરા-૩૮, આયત-૩૫

قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَهَبْ لِي مُلْكًا لَا يَنْبَغِي لِأَحَدٍ مِّنْ بَعْدِي إِنَّكَ أَنْتَ

الْوَهَّابُ ﴿٣٥﴾

(તેણે કહ્યું, અય મારા રબ ! મારી મગ્ફેરત કર અને મને એવું રાજ અતા કર કે મારા પછી કોઈને

પણ શોભે નહીં, ખરેખર તું નેઅમતોનો બક્ષનાર છે.)

સબક 16 : હઝરત યૂનુસ (અ.)

હઝરત યૂનુસ (અ.)ને અલ્લાહે નયનવા (બાબિલ)ના લોકોની હિદાયત કરવા માટે મોકલ્યા હતા. નયનવાના લોકો બુતપરસ્ત હતા. હઝરત યૂનુસ (અ.)એ દિવસ અને રાત મહેનત કરી કરીને તેમને સમજાવવાની કોશિશ કરી કે તેમની બુતપરસ્તી વ્યર્થ છે, પરંતુ તેમણે તેમની હિદાયત પર અમલ કર્યો નહીં. હઝરત યૂનુસ (અ.)એ તેમને તોડીદ વિષે સમજાવ્યું. એમને ચેતવણી આપી કે જો તમે શિક્ક કરતા રહેશો તો અલ્લાહનો અઝાબ નાજિલ થશે, પરંતુ તે લોકોએ બુતપરસ્તી છોડી નહીં.

તેમણે કહ્યું, “તમે જુદ્દા છો. અમારા વડવાઓએ હંમેશાં બુતપરસ્તી કરી છે અને અમે પણ આ બુતોની પરસ્તિશ કરતા રહીશું.” કેટલાક બીજાઓએ કહ્યું, “અય યૂનુસ ! અમારી પરવા ન કરો. ન તો અમે તમારા રબને માનવાના છીએ કે ન તો તમારી નબુવ્વતને માનવાના છીએ.”

છેવટે હઝરત યૂનુસ (અ.) તેમના લોકોથી કંટાળી ગયા. તેમણે અલ્લાહથી દુઆ માગી કે અઝાબ નાજિલ કર અને પોતે એ શહેર છોડીને ચાલ્યા ગયા, પરંતુ આવું કરવામાં હઝરત યૂનુસ (અ.)થી એક તર્કે ઉલા થઈ ગઈ. ગુસ્સાના કારણે તેમણે અલ્લાહનો લુકમ આવે તે પહેલાં જ લોકોને છોડી દીધા.

હઝરત યૂનુસ (અ.) ચાલ્યા ગયા, તે પછી નયનવા ઉપર અલ્લાહના અઝાબની નિશાનીઓ દેખાવા લાગી. એક મોટું વાદળ આખા વિસ્તાર ઉપર ફેલાઈ ગયું અને આખીય જમીન ઉપર અંધકાર છવાઈ ગયો.

લોકોને ખબર પડી ગઈ કે તેમના ગુનાઓના બદલે અલ્લાહનો અઝાબ આવી રહ્યો છે. તેમની અંદરથી એક સમજદાર માણસે તેમને સલાહ આપી કે તરતને તરત અલ્લાહનો ઈસ્તિગ્ફાર કરો એ પહેલાં કે આપણે બધા વિનાશ પામી જઈએ.

બધા લોકો, યુવાન અને વૃદ્ધ, પુરુષો અને સ્ત્રીઓ, પોતાના ઘેરથી નીકળી પડ્યા અને અલ્લાહ પાસે સાચા દિલથી મગ્ફેરતની દુઆ માગવા લાગ્યા. અલ્લાહે તેમની દુઆઓ કબૂલ કરી અને અઝાબને પાછો ખેંચી લીધો.

તે દરમિયાન હઝરત યૂનુસ (અ.) ઘણા આગળ નીકળી ગયા હતા અને સમુદ્રના કિનારે પહોંચી ગયા હતા. ત્યાં તેમણે જોયું કે એક કશ્તી ઉપર કેટલાક લોકો સવાર છે અને કશ્તી નીકળવા માટે તૈયાર છે. તેમણે તે લોકોને વિનંતી કરી કે મને પણ કશ્તીમાં સવાર થવા દો. હઝરત યૂનુસ (અ.) સન્માનનીય લાગતા હતા એટલે લોકોએ કશ્તીમાં રાજી ખુશીથી તેમનું સ્વાગત કર્યું.

સમુદ્રની અંદર કશ્તી અચાનક તોફાની લહેરોમાં સપડાઈ ગઈ. તે ડૂબી જવાની તૈયારીમાં હતી અને નાવિકે કહ્યું કે જો આપણે થોડોક ભાર ઓછો નહીં કરીએ તો બધા જ ડૂબી જઈશું. સર્વ સંમતિ થઈ કે કોઈ પણ એક માણસને પાણીમાં ફેંકી દેવામાં આવે. તે માણસ કોણ હશે એ માટે કુર્આ ફેંકવામાં આવ્યા. (ચિઠ્ઠીઓ ઉપાડવામાં આવી.) પહેલો કુર્આ હઝરત યૂનુસ (અ.)ના પક્ષમાં ગયો, પરંતુ તે સન્માનનીય માણસ હતા, એટલે ફરીથી કુર્આ ફેંકવામાં આવ્યા.

જ્યારે બીજી વખત પણ હઝરત યૂનુસ (અ.)ના પક્ષમાં ગયો તો હવે લોકોની પાસે તેમને પાણીમાં નાખી દેવા સિવાય બીજો કોઈ ચારો રહ્યો નહીં.

એ સમયે હઝરત યૂનુસ (અ.)ને એહસાસ થયો કે અલ્લાહનો હુકમ આવે તે પહેલાં લોકોને છોડી દેવાની તેમનાથી તર્ક ઉલા થઈ છે. તેમને ખબર પડી ગઈ કે તેમની મુસીબત પોતાના તર્ક ઉલાના કારણે જ છે એટલે તેમણે અલ્લાહની હિક્મત ઉપર ભરોસો રાખીને પાણીમાં કૂદકો મારી દીધો.

તે દરમિયાન અલ્લાહે એક મોટી માછલીને હુકમ કર્યો કે હઝરત યૂનુસ (અ.)ને પોતાના પેટમાં ગળી જાય. હઝરત યૂનુસ (અ.)એ જોયું કે તેઓ અચાનક માછલીના પેટમાં પહોંચી ગયા છે. તેમને બીક તો ઘણી લાગી, પરંતુ કોઈ નુકસાન પહોંચ્યું નહીં.

અલ્લાહ તઆલા કુરઆને મજીદમાં ફરમાવે છે :

પારા-૨૩, સૂરએ સાફફાત, સૂરા-૩૭, આયત-૧૩૮ થી ૧૪૪

وَإِنَّ يُونُسَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٣٩﴾ إِذْ أَبَقَ إِلَى الْفُلْكِ الْمَشْحُونِ ﴿١٤٠﴾ فَسَاهَمَ
فَكَانَ مِنَ الْمُدْحَضِينَ ﴿١٤١﴾ فَالْتَقَمَهُ الْحُوتُ وَهُوَ مُلِيمٌ ﴿١٤٢﴾ فَلَوْلَا أَنَّهُ
كَانَ مِنَ الْمُسَبِّحِينَ ﴿١٤٣﴾ لَكَبِتَ فِي بَطْنِهِ إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿١٤٤﴾

(અને ખરેખર યૂનુસ મુર્સલીનમાંથી હતો. જ્યારે તેણે તેના લોકોને છોડી દીધા અને ભરેલી કશ્તી

તરફ ચાલ્યો ગયો, પછી તેણે કુર્આ ફેંક્યા અને હારી ગયો, પછી મોટી માછલી તેને ગળી ગઈ

અને તે તેના લાયક હતો. તો જો તે તરબીહ કરનારાઓમાંથી ન હોત તો તે કયામતના દિવસ

સુધી તેના પેટમાં રહેત.)

હઝરત યૂનુસ (અ.)એ ઘણા રાતદિવસ માછલીના પેટમાં વિતાવ્યા અને માછલી સમુદ્રમાં તરતી રહી. માછલીના પેટના અંધકારમાં હઝરત યૂનુસ (અ.)એ અલ્લાહ પાસે દુઆ માગી અને તેમની દુઆ કબૂલ થઈ ગઈ.

અલ્લાહ તઆલા કુરઆને મજીદમાં ફરમાવે છે :

પારા-૧૭, સૂરએ અંબિયા, સૂરા-૨૧, આયત-૮૭, ૮૮

وَذَا النُّونِ إِذْ ذَهَبَ مُغَاضِبًا فَظَنَّ أَنْ لَنْ نَقْدِرَ عَلَيْهِ فَنَادَى فِي الظُّلُمَاتِ
 أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَنَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٦٧﴾ فَاسْتَجَبْنَا لَهُ وَ
 نَجَّيْنَاهُ مِنَ الْغَمِّ ۖ وَكَذَلِكَ نُجَيِّ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٦٨﴾

(અને ઝન્નૂન કે જ્યારે તે ગુસ્સામાં ચાલ્યો ગયો પછી વિચાર્યું કે અમારી તેના ઉપર કોઈ કુદરત નહીં ચાલે, પછી અંધકારમાં તેણે નિદા આપી કે, કોઈ ખુદા નથી સિવાય તારા, બધી શાન તારી છે. ખરેખર હું ખોટું કરનારાઓમાંથી હતો. પછી અમે તેની દુઆ કબૂલ કરી અને તેને દુઃખમાંથી નજાત આપી અને આવી જ રીતે અમે નજાત આપીએ છીએ મોમિનોને.)

માછલી સમુદ્રના કાંઠે આવી ગઈ અને હઝરત યૂનુસ (અ.)ને સહી સલામત પેટમાંથી બહાર કાઢીને જમીન ઉપર મૂકી દીધા. હઝરત યૂનુસ (અ.)નું શરીર માછલીના પેટની ખટાશના કારણે ખૂબ જ ગળી ગયું હતું. અલ્લાહે સમુદ્રના કિનારે એક છોડ ઊગાડી દીધો કે જેનાં પાંદડાંએ યૂનુસ (અ.)ને શિક્ષા આપી અને તેના ફળે તેમને રોજી આપી. થોડાક સમયમાં હઝરત યૂનુસ (અ.) પાછા તંદુરસ્ત થઈ ગયા અને તેમને નયનવા પાછા જવાનો હુકમ થયો.

જ્યારે તેઓ પાછા ફર્યા તો તેમને એ જોઈને ઘણી ખુશી થઈ કે તેમની કોમ બુતપરસ્તી છોડી દઈને અલ્લાહની ઈબાદત કરતી થઈ ગઈ હતી. તેમના લોકોએ તેમનું સ્વાગત કર્યું અને હઝરત યૂનુસ (અ.)એ તેમનું જીવન તેમના લોકોની સાચા રસ્તા તરફ હિદાયત કરવામાં વ્યતીત કરી દીધું.